

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Tema: Utbildning

Tiden mellan gymnasieskolan och universitetet/högskolan

Tema: Utbildning
**Tiden mellan gymnasieskolan
och universitetet/högskolan**

THEME REPORT 2012:2

Theme: Education

The period between upper secondary school and university/higher education

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2012

Producent
Producer SCB, avdelningen för befolkning och välfärd
Statistics Sweden, Population and Welfare Department
SE-701 89 Örebro
+46 19 17 60 00

Förfrågningar
Enquiries Andreas Svenning, +46 19 17 66 04
andreas.svenning@scb.se

Denna publikation är en del av Sveriges officiella statistik (SOS). Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet. Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, *Tema: Utbildning; Tiden mellan gymnasieskolan och universitetet/högskolan.*

This publication is a part of the official statistics of Sweden (SOS). It may be used freely and quoted. When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, *Theme: Education; The period between upper secondary school and university/higher education.*

Den särskilda SOS-logotypen får enligt lag inte användas vid vidarearbetningar av statistiken.

Use of the particular SOS logotype is prohibited when further processing the statistics

Omslag/Cover: Ateljén, SCB
Foto/Photo: Jan-Aage Haaland

URN:NBN:SE:SCB-2012-A40BR1202_pdf (pdf)

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se.
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Förord

I föreliggande rapport presenteras resultatet från en enkätundersökning som genomfördes hösten 2011. Undersökningen riktade sig till dem som började studera på universitet och högskolor hösten 2009 och som hade haft minst ett års uppehåll mellan gymnasieskolan och studiestarten.

Syftet med rapporten är att beskriva dessa nybörjares studieuppehåll samt vilka faktorer som medverkat till att de började studera 2009 och inte tidigare. I rapporten redovisas bland annat hur uppehållet och studiestarten samvarierade med bakgrundsvariabler som kön, ålder vid studiestart och föräldrars utbildningsbakgrund.

Statistiska centralbyrån i april 2012

Stina Andersson

Mikael Schöllin

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
1. Inledning	9
2. Undersökning och population.....	11
2.1 Fler kvinnor än män inom nästan alla utbildningsområden	11
2.2 Endast tre av tio är äldre än 22 år i populationen	12
2.3 Högstatusutbildningar?.....	13
2.4 De som påbörjar högstatusprogram är yngre än övriga.....	14
3. Huvudsaklig aktivitet innan studiestart.....	15
3.1 Arbete är den vanligaste huvudsakliga aktiviteten året innan studiestarten	15
3.2 De yngre är arbetslösa i högre utsträckning	16
3.3 Året innan studiestarten på universitet/högskola studerar 17 procent.....	18
3.3.1 Utrikes födda läser upp betyg i mycket högre utsträckning än svenskfödda	18
3.3.2 En av fyra kompletterar sin utbildning.....	18
3.4 De som har högutbildade föräldrar reser och är lediga i högre utsträckning än övriga året innan utbildningsstarten.....	19
3.5 En av tre har varit utomlands under minst tre månader.....	21
4. Studier på universitet och högskola.....	23
4.1 Två av tre har för avsikt att fortsätta studera någon gång efter gymnasieskolan	23
4.2 Många anledningar att studera på universitet/högskola.....	24
4.2.1 Intresse för studieämnet den viktigaste anledningen för val av utbildning.....	25
4.2.2 Mer än hälften studerar för att det yrke de har som mål kräver en högre utbildning.....	25
4.2.3 Fyra av fem studerar för att förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden.....	27
4.2.4 Mer än en av tio börjar studera för att de är arbetslösa och saknar alternativ	27
4.2.5 De som har högutbildade föräldrar påverkas mer av anhöriga och vänner när de ska påbörja sina studier på universitet/högskola.....	28
5. Varför inte börja tidigare?	29
5.1 Anledningar att vänta med studiestarten	30
5.1.1 En majoritet vill ha studieuppehåll och skaffa sig andra erfarenheter innan studiestarten på universitet/högskola.....	30
5.1.2 De som är äldre väljer oftare att inte börja studera eftersom de har annan sysselsättning som de prioriterar	31
5.1.3 De med föräldrar som högst har gymnasial utbildning väntar i högre utsträckning än övriga med studiestart på grund av för dåliga betyg och avsaknad av behörighet.....	33

5.2 Vad uppehållet innebär.....	34
5.2.1 Endast 8 procent tappar viktig kunskap	34
5.2.2 Jämfört med övriga, är det hälften så vanligt att arbetslösa får med sig kunskap och erfarenhet från sitt studieuppehåll som de kan ha nytta av i studierna	35
6. Hur gick det för nybörjarna på universitet och högskola?	39
6.1 En av fem programnybörjare hoppar av sina studier under studiernas första två år	39
6.2 Drygt hälften av dem som hoppar av anser inte att deras program passar dem	40
6.3 En klar majoritet av dem som hoppar av, väljer att påbörja annan utbildning på universitet/högskola.....	41
7. Sammanfattande diskussion	43
7.1 Kvinnorna i populationen arbetar heltid i lägre utsträckning än männen året innan studiestarten, men är också arbetslösa i lägre omfattning.	43
7.2 De som har högutbildade föräldrar börjar studera tidigare än övriga	44
7.3 De som är yngre börjar i högre utsträckning studera av arbetsmarknadsskäl	44
7.4 De som börjar studera på grund av arbetslöshet eller påverkan från anhöriga/vänner, hoppar av sina studier i större omfattning än övriga	45
7.5 Många som har studieuppehåll tappar studievana men ännu fler vinner erfarenhet	45
7.6 Bakgrundsvariabler påverkar	46
Bilaga	47
Enkäten som skickades ut till dem som ingick i urvalet.....	47

Sammanfattning

En majoritet av dem som påbörjar studier på universitet och högskolor i Sverige och har en gymnasieexamen, har haft en tids uppehåll innan de studerar vidare. Under hösten 2011 genomförde Statistiska Centralbyrån en enkätundersökning som riktades till dem som efter minst ett års uppehåll påbörjade studier på universitet eller högskola hösten 2009. Syftet var att undersöka vad uppehållet inneburit för dem.

De som tillhörde de äldre i populationen, hade i mycket lägre utsträckning haft för avsikt att någon gång efter gymnasieskolan studera vidare på universitet/högskola, jämfört med dem som var yngre. Åldern vid studiestarten verkade också i hög grad påverkas av föräldrarnas utbildningsbakgrund. Av dem som var yngre var det en minoritet som hade föräldrar med högst gymnasial utbildning. Andelen steg sedan successivt med ökad ålder. Av dem som var över 30 år i populationen var det en klar majoritet som hade föräldrar med högst gymnasial utbildning.

83 procent hade arbetat under minst en av fyra perioder, året innan studiestarten. Denna andel var ungefär densamma oavsett kön och ålder. Dock arbetade yngre deltid i högre utsträckning än äldre på samma sätt som kvinnor arbetade deltid i högre utsträckning än män. De yngre återfanns således i högre grad inom andra kategorier än de äldre, året innan studiestarten. De var t.ex. arbetslösa i högre omfattning och de ägnade sig också i högre omfattning åt att resa eller vara lediga under minst en period.

Föräldrarnas utbildningsbakgrund påverkade även nybörjarnas aktivitet/sysselsättning året före studiestarten. Det var t.ex. vanligare att de under 23 år med minst en förälder med eftergymnasial utbildning ägnade minst en period åt resor eller ledighet jämfört med dem vars föräldrar hade högst gymnasial utbildningsnivå.

En klar majoritet av samtliga grupper uppgav att de började studera på universitet/högskola, eftersom de hade ett intresse för studieämnet. Vidare uppgav de yngre, i högre utsträckning än de äldre, att de ville förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden och att de började studera för att de hade ett yrke som mål som krävde en högre utbildning.

Eventuellt var arbetsmarknadsrelaterade faktorer i genomsnitt mindre viktiga för de äldre i populationen, eftersom de i högre utsträckning hade heltidsarbete än de yngre innan de påbörjade studierna på universitet/högskola. De var också arbetslösa i lägre omfattning. Analogt uppgav de som var äldre i betydligt högre omfattning än de yngre att de hade väntat med studiestarten på universitet/högskola, då de hade haft annan sysselsättning som de prioriterade.

Cirka 13 procent instämde helt eller till stor del i att de började studera på universitet/högskola, eftersom de var arbetslösa och saknade alternativ. Denna grupp instämde i lägre utsträckning än övriga i att de hade fått med sig kunskap och/eller erfarenhet från sitt studieuppehåll. De i denna grupp, som hade påbörjat ett program, hoppade dessutom av sina studier oftare än andra.

Trots att många uppgav att de hade förlorat studievana och i viss mån kunskap mellan gymnasieskolan och högskolan/universitetet, uppgav en majoritet av dem att de hade fått med sig erfarenheter från studieuppehållet som de sedan hade nytta av i sina studier.

1. Inledning

Ungefär var tredje nybörjare på universitet och högskola med svensk gymnasieexamen, kommer direkt från gymnasieskolan. Vad är det då som gör att de övriga två tredjedelarna väntar med studiestarten och vad innebär tiden mellan gymnasieskolan och högskolan/universitetet?

Denna rapport undersöker, ur olika infallsvinklar, varför universitets- och högskolestarten skjuts upp och vad man gör i mellantiden. Den granskar också bakomliggande orsaker som påverkar uppehållet och valet att börja på universitet/högskola.

Det är till exempel intressant att veta vilka som hade för avsikt att studera vidare någon gång efter gymnasieskolan. Dels har vi de som hade för avsikt att studera vidare efter gymnasieskolan men som tog ett studieuppehåll innan de började på universitet och högskola. Dels har vi de som egentligen inte hade för avsikt att studera vidare men där omständigheterna gjorde att de ändå valde det.

Denna rapport siktar på att beskriva båda dessa grupper, med utgångspunkt från dem som började på universitet och högskola hösten 2009.

Rapporten är indelad i fyra huvudområden. Det första behandlar vad nybörjarna gjorde under tiden mellan gymnasieskolan och universitet/högskolan. Därefter följer ett avsnitt om anledningar till att studera vidare. Det tredje området tar upp varför de inte påbörjade studierna tidigare. Sist följer ett avsnitt som beskriver hur det har gått för dem som påbörjade studier på universitet och högskola hösten 2009.

2. Undersökning och population

Denna rapport baseras på enkätundersökningen "nybörjare på högskola och universitet" som genomfördes under hösten 2011 och som omfattade dem som hade en avslutad gymnasieexamen och som påbörjade sina studier på universitet/högskola höstterminen 2009. De ska dessutom ha haft minst ett års uppehåll mellan gymnasieskolan och studiestarten på universitet/högskola samt att studierna som påbörjades hösten 2009 ska ha omfattat minst halvfarts studietakt. I populationen ingår 31 325 individer, av vilka 85 procent påbörjade studier på heltid (30 poäng per termin eller mer) och 15 procent på halvfart (15–29 poäng per termin). Det var något fler kvinnor än män som ingick i populationen, 56 procent respektive 44 procent.

Urvalet till undersökningen omfattade 13 199 individer och svarsfrekvensen var 51 procent. Något högre andel av kvinnorna svarade jämfört med männen. Bortfallet var relativt jämt fördelat över ålder, förutom i åldersgruppen 31 år och äldre, där bortfallet var mindre. Däremot var det en högre andel i denna grupp som hoppade över frågor i enkäten.

2.1 Fler kvinnor än män inom nästan alla utbildningsområden

Det var, som tidigare nämnts, en sned könsfördelning i populationen, 17 672 kvinnor mot 13 653 män. När man undersöker populationen relaterat till utbildningstyp, dvs. generella program, yrkesprogram eller fristående kurser, framkommer att det var en högre andel kvinnor än män inom samtliga dessa tre utbildningstyper (se tabell 1).

Tabell 1
Populationens fördelning efter kön och utbildningstyp

	Antal			Andel (%)		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Generella program	5 313	4 895	10 208	52	48	100
Fristående kurs	4 942	3 153	8 095	61	39	100
Yrkesprogram	7 417	5 605	13 022	57	43	100
Totalt	17 672	13 653	31 325	56	44	100

Totalt sett var juridik och samhällsvetenskap, teknik, humaniora och teologi, undervisning samt vård och omsorg de största utbildningsområdena.

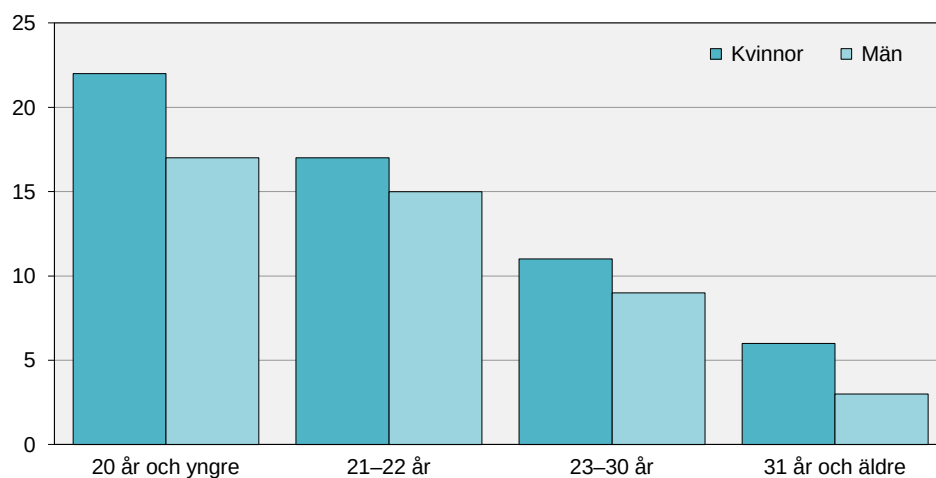
Det var bara inom utbildningsområdet teknik som det var färre kvinnor än män (se tabell 2).

Tabell 2**Populationens fördelning efter kön och utbildningsområde**

	Antal			Andel (%)		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Humaniora och teologi	2 604	1 792	4 396	59	41	100
Juridik och samhälls- vetenskap	6 777	4 587	11 364	60	40	100
Konstnärligt område	247	232	479	52	48	100
Lant- och skogsbruk	152	138	290	52	48	100
Medicin och odontologi	284	182	466	61	39	100
Naturvetenskap	737	564	1 301	57	43	100
Teknik	1 512	4 411	5 923	26	74	100
Undervisning	3 186	1 014	4 200	76	24	100
Vård och omsorg	1 716	330	2 046	84	16	100
Övrigt område	457	403	860	53	47	100
Total	17 672	13 653	31 325	56	44	100

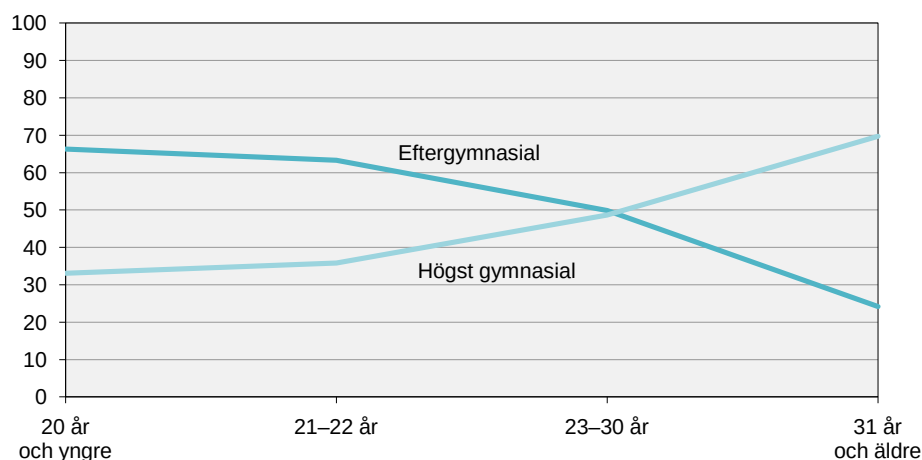
2.2 Endast tre av tio är äldre än 22 år i populationen

Ungefär 40 procent av populationen var 20 år eller yngre, 30 procent var 21–22 år och resterande 30 procent var äldre än 22 år (se figur 1). Värt att notera är att andelen kvinnor var väsentligt mycket högre än andelen män i åldersgruppen 31 år och äldre.

Figur 1**Populationens köns- och åldersfördelning, procent**

Av samtliga i populationen hade 58 procent minst en förälder med eftergymnasial utbildning och 41 procent hade föräldrar som högst hade gymnasial utbildning. Den återstående procenten var de där ingen av föräldrarna hade någon information om högsta utbildningsnivå i utbildningsregistret.

En majoritet av dem som var yngre vid studiestarten hade föräldrar med eftergymnasial utbildning. Denna andel sjunker sedan successivt med stigande ålder. Av dem som var äldre än 30 år, var det bara 24 procent som hade föräldrar med eftergymnasial utbildning (se figur 2).

Figur 2**Populationen fördelat efter ålder vid studiestarten samt föräldrarnas högsta utbildningsnivå**

Det finns också en könsskillnad som spelar in i föräldrarnas utbildningsnivå. Ungefär 55 procent av kvinnorna hade minst en förälder med eftergymnasial utbildning jämfört med 63 procent av männen.

2.3 Högstatusutbildningar?

Under år 2011 genomförde SCB några registerbaserade förstudier inför föreliggande enkätundersökning. Under dessa förstudier framkom en mängd olika intressanta variabler, bland annat hur bakgrundsvariabler kan skilja sig åt för studenter på hårt eftertraktade utbildningar jämfört med övriga utbildningar. I denna rapport kommer även dessa eftertraktade utbildningar att beaktas närmare och då benämnas "högstatusutbildningar". Detta begrepp kan definieras på många olika sätt och vilka utbildningar som då ingår varierar något. Man kan t.ex. välja att titta på de utbildningar som har flest antal sökande per utbildningsplats eller de utbildningar som har högst intagningspoäng. För denna undersökning har dock utgångspunkten varit en annan.

Här har de åtta yrkesprogram, som enligt universitets- och högskoleregistret, hade högst andel återsökande valts ut till "högstatusutbildningar" (se tabell 3). Med högstatusutbildningar avses i denna rapport med andra ord de utbildningar som hade högst andel antagna som hade sökt till samma utbildning vid tidigare tillfälle.

Det är viktigt att komma ihåg, att om en annan definition hade valts, hade inte alla åtta utbildningarna kommit med. De åtta yrkesprogram som valdes ut på detta vis har dock alla höga antagningsbetyg-/poäng.

Tabell 3**Antal nybörjare i populationen på de åtta "högstatusprogrammen"**

Arkitektexamen	99
Brandingenjörsexamen	52
Juristexamen	425
Läkarexamen	197
Psykologexamen	113
Sjökaptensexamen	74
Tandläkarexamen	53
Veterinärexamen	36
Totalt	1 049

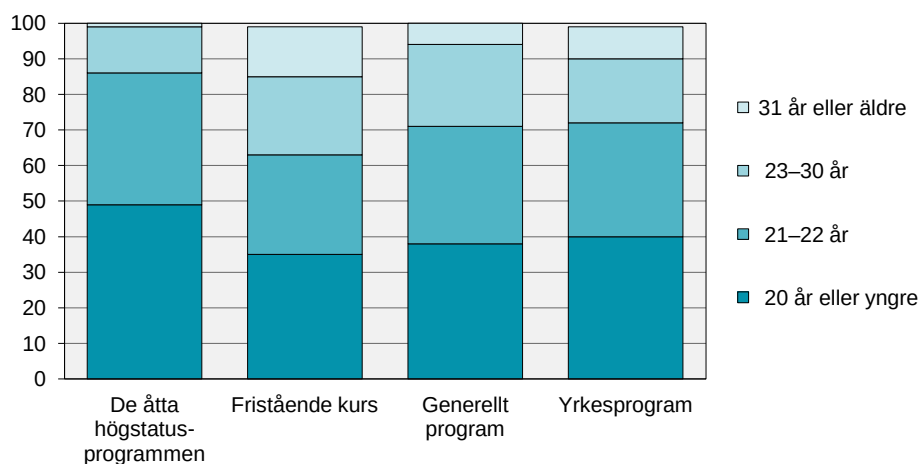
Könsfördelningen på de åtta högstatusprogrammen var ungefär densamma som för övriga yrkesprogram (även om den inte var det på programmen var för sig). Även andelen svenskfödda var samma på högstatusutbildningarna som på de övriga yrkesprogrammen (se tabell 4). Det kan vara bra att hålla i minnet att det bara var de som hade en svensk gymnasieexamen, som ingick i populationen. Det gör att andelen utrikes födda blir lägre.

Tabell 4**Födelseland efter utbildningstyp, procent**

	Sverige	Annat land än Sverige
De åtta högstatusprogrammen	96	4
Fristående kurs	94	6
Generellt program	91	9
Övriga yrkesprogram	95	5

2.4 De som påbörjar högstatusprogram är yngre än övriga

De i populationen som påbörjade fristående kurser hösten 2009 var äldre än de som påbörjade program. Beaktar man sedan de åtta högstatusutbildningarna separat från övriga program, visar sig studenterna på dessa utbildningar vara yngre än de övriga i populationen, både om man ser till medianålder och medelålder (se figur 3).

Figur 3**Populationens åldersfördelning efter utbildningstyp, procent**

3. Huvudsaklig aktivitet innan studiestart

I det följande redovisas de svarandes huvudsakliga aktiviteter året före deras universitets-/högskolestart, där året för överskådlighetens skull har delats upp på fyra perioder:

- september – november 2008
- december 2008 – februari 2009
- mars – maj 2009
- juni – augusti 2009.

I tabell 5 ges en översikt över de svarandes vanligaste aktiviteter året innan studiestarten hösten 2009. Det kan vara bra att hålla i minnet att det gäller huvudsaklig aktivitet. Den som har studerat två månader av en period och sedan arbetat en månad, kommer hamna i kategorin Studier.

Tabell 5
Huvudsaklig aktivitet året innan starten på högskola/universitet hösten 2009.
Uppdelat i fyra perioder, procent

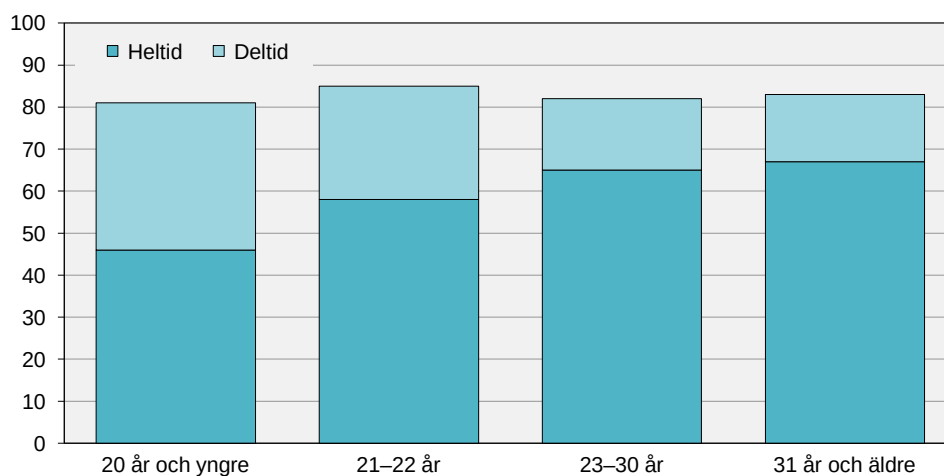
	Arbete heltid	Arbete deltid	Arbets- sökande	Studier	Resor	Övrigt	Uppgift saknas
September – november 2008	40	21	7	12	5	11	3
December 2008 – februari 2009	37	21	8	12	8	9	4
Mars – maj 2009	34	23	8	13	8	8	5
Juni – augusti 2009	38	26	8	4	4	13	7

3.1 Arbete är den vanligaste huvudsakliga aktiviteten året innan studiestarten

Den absolut vanligaste aktiviteten året innan studiestarten var arbete, vilket inkluderar både arbete som anställd och arbete i eget företag. 83 procent arbetade under någon av de fyra perioderna året innan universitets-/högskolestarten. 56 procent arbetade minst en period på heltid och 27 procent arbetade minst en period på deltid.

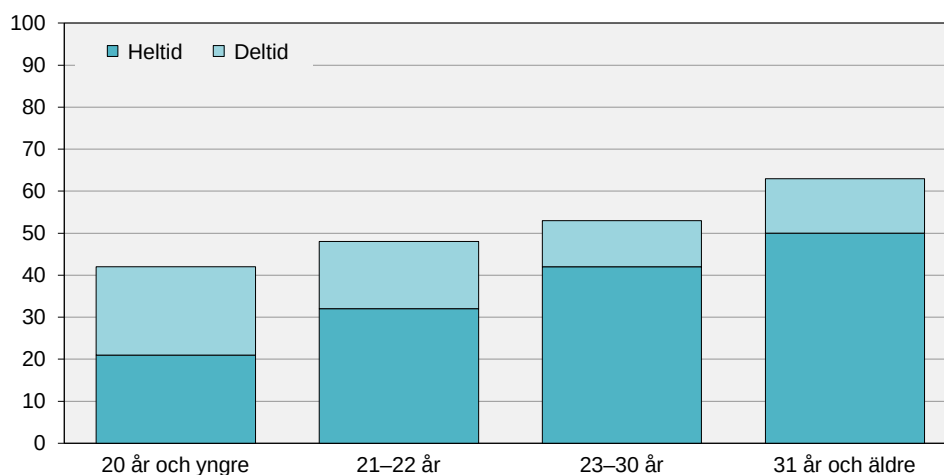
I denna population arbetade män och kvinnor i lika hög utsträckning. Dock var det en lägre andel kvinnor som arbetade heltid än män – 51 procent av kvinnorna respektive 61 procent av männen arbetade heltid.

Det var ungefär lika stor andel som arbetade bland de yngre som bland de äldre, men de förstnämnda arbetade i större utsträckning deltid (se figur 4).

Figur 4**Arbete heltid/deltid under minst en av de fyra perioderna året innan universitets-/högskolestarten, procent**

Om vi i stället fokuserar på andelen som arbetade minst tre av de fyra perioderna, ändras siffrorna något. 48 procent av populationen arbetade hel- eller deltid under minst tre av perioderna året innan studiestarten, varav 31 procentenheter utgjordes av heltidsarbete. De som var äldre arbetade heltid i högre utsträckning än de som var yngre, även när det gäller arbete under minst tre av fyra perioder (se figur 5).

Det visade sig att även när man såg till minst tre arbetade perioder av fyra, arbetade män heltid i något högre utsträckning än kvinnor, 34 respektive 29 procent.

Figur 5**Arbete heltid/deltid minst 3 av 4 perioder året innan universitets-/högskolestarten hösten 2009, procent**

3.2 De yngre är arbetslösa i högre utsträckning

Av dem som började studera på universitet/högskola hösten 2009, var 14 procent av kvinnorna och 20 procent av männen arbetslösa minst en av de fyra perioderna året innan. Beaktas andelen arbetslösa under minst två av de fyra perioderna omfattade det 7 procent av kvinnorna och 11 procent

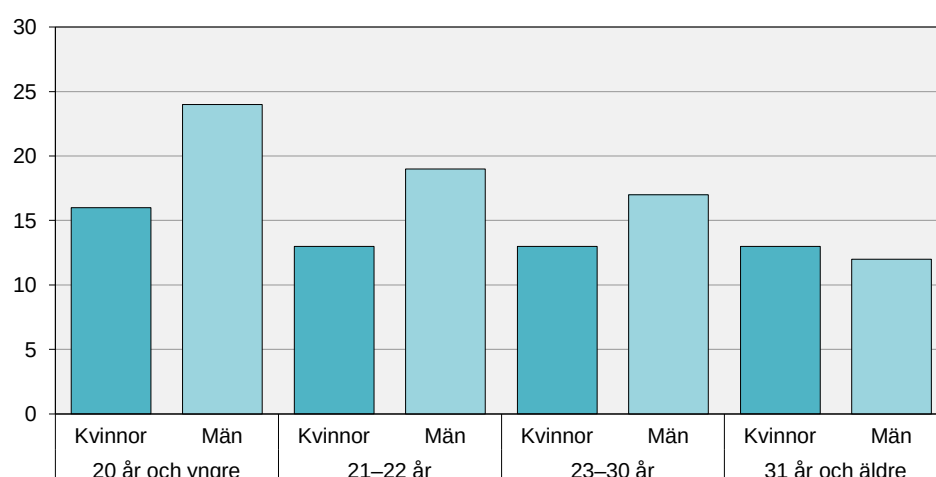
av männen. Expanderar man tidsramen ytterligare, till att omfatta minst tre av de fyra perioderna, var 3 procent av kvinnorna och 6 procent av männen arbetslösa.

Analogt med att en större andel av de äldre arbetade, finns det ett samband mellan ålder och arbetslöshet. 19 procent av dem som var 20 år eller yngre, var arbetslösa under minst en av de fyra perioderna. I åldersgruppen 21 till 22 år var motsvarande siffra 16 procent medan arbetslösheten låg på 15 procent för åldersgruppen 23–30 år. Av dem som var 31 år eller äldre var 13 procent arbetslösa under minst en av perioderna (se figur 6).

När man undersöker arbetslöshet relaterat till kön, visar det sig att arbetslösheten var några procentenheter lägre för kvinnor än för män och då framför allt i de yngre åldersgrupperna.

Figur 6

Arbetslöshet under minst en av fyra perioder året innan studiestart efter kön och ålder, procent

Det finns ett visst samband mellan föräldrars utbildningsbakgrund och arbetslöshet. Sambandet är dock starkare i de yngre åldersgrupperna. Beaktar man dem som var högst 22 år och som var arbetslösa under minst en period året innan studiestarten förekommer inga direkta skillnader relaterat till föräldrarnas utbildningsbakgrund. 17 procent av dem vars föräldrar hade eftergymnasial utbildning och 20 procent av dem vars föräldrar hade högst gymnasial utbildning var arbetslösa, dock överlappar konfidensintervallen.

Utvidgar man däremot tidsperioden för arbetslöshet till att omfatta minst två perioder minskar arbetslösheten till 7 respektive 12 procent och skillnaden mellan dem som hade föräldrar med eftergymnasial utbildning och dem som högst hade gymnasial utbildning blir signifikant.

Vidare framkommer att om arbetslösheten sträcker sig över minst tre perioder sjunker andelen arbetslösa ytterligare. Då ligger den på 4 procent för dem vars föräldrar hade eftergymnasial utbildning respektive 6 procent för dem vars föräldrar högst hade gymnasial utbildning.

3.3 Året innan studiestarten på universitet/högskola studerar 17 procent

17 procent av samtliga i populationen studerade under minst en period året innan studiestarten hösten 2009. Här framkommer inga könsskillnader. Det går inte heller att säga om födelseland påverkar, eftersom konfidensintervallen överlappar.

De som hade minst en förälder med eftergymnasial utbildning, studerade i något högre utsträckning än dem vars föräldrar högst hade gymnasial utbildning.

Även när det gäller ålder relaterat till studier var skillnaderna mycket små. Det var egentligen bara de över 30 år, som med säkerhet skilde sig från övriga så tillvida att de studerade i lägre utsträckning året innan studiestarten än övriga.

Expanderar man tidsramen ytterligare, framkommer det att ca 9 procent studerade minst tre av fyra perioder året innan studiestarten. Även här var andelen lägre bland dem över 30 år, jämfört med övriga.

3.3.1 Utrikes födda läser upp betyg i mycket högre utsträckning än svenskfödda

När man vidgar undersökningen till att omfatta högskolenybörjarnas samtliga studieaktiviteter, inte bara de som skedde året innan högskolestarten, finner man att ca 14 procent av kvinnorna och 9 procent av männen hade läst upp redan godkända betyg på komvux innan studiestarten 2009.

Generellt sett hade de äldre läst upp sina betyg i större omfattning än de yngre, vilket gällde för både kvinnor och män.

I åldersgruppen högst 22 år, hade 8 procent någon gång läst upp sina betyg på komvux. Motsvarande andel för dem som var över 22 år var 21 procent. Vad gäller denna variabel spelade även födelseland stor roll. Av dem som var födda i Sverige hade 11 procent läst upp sina betyg på komvux jämfört med 28 procent av dem som var födda utanför Sverige.

En annan variabel som också gav utslag för hur hög andel som hade läst upp betyg på komvux, var typ av utbildning. I toppen ligger här de som påbörjade tandläkar-, psykolog-, brandingenjörs- och veterinärprogrammet.

Det var dock något färre av dem som läste upp sina betyg, som blev antagna till sina förstahandsval, jämfört med övriga. Eventuellt beror detta på att det var en större andel som läste upp betyg bland dem som sökte till attraktiva utbildningar, det vill säga utbildningar som var svåra att komma in på, jämfört med andra.

3.3.2 En av fyra kompletterar sin utbildning

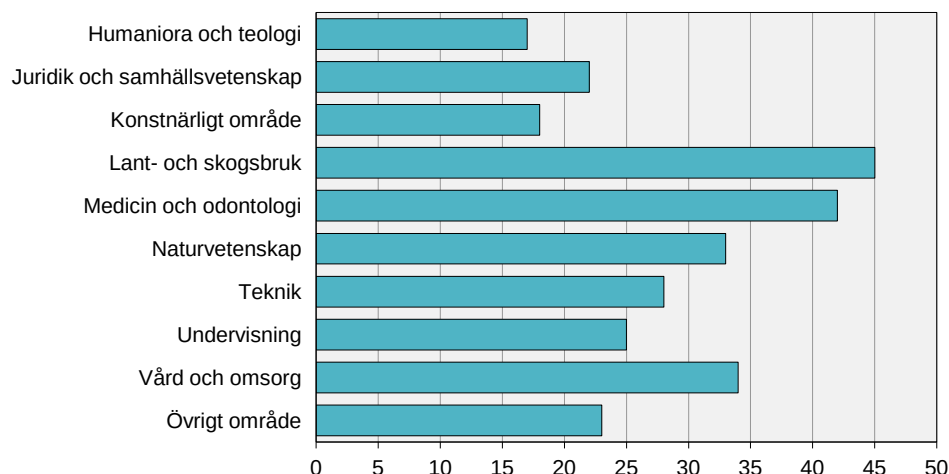
Det var ca 24 procent av samtliga i populationen som hade kompletterat sin gymnasieutbildning på antingen komvux, naturvetenskapligt/tekniskt basår eller annan utbildningsform. Det fanns ingen påvisbar skillnad mellan kvinnor och män.

Högst andel som hade kompletterat sin utbildning, återfinner man inom utbildningsområdena "lant- och skogsbruk" samt "medicin och odontologi", med 45 respektive 42 procent (se figur 7).

Generellt stiger andelen som hade kompletterat sin utbildning, med ökande ålder. 18 procent av dem som var högst 22 år och 39 procent av dem som var över 22 år hade någon gång kompletterat sin utbildning.

Figur 7

Andel som kompletterat sin utbildning inför studiestarten hösten 2009, efter utbildningsområde, procent

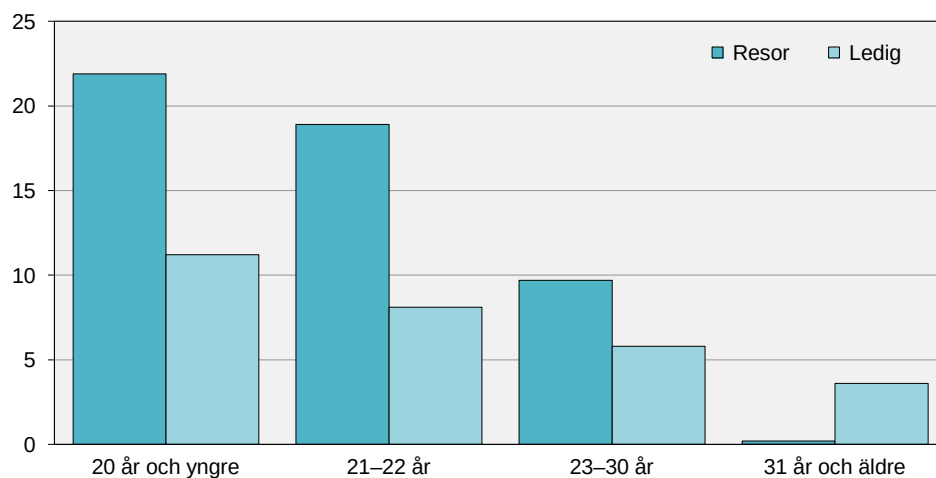

3.4 De som har högutbildade föräldrar reser och är lediga i högre utsträckning än övriga året innan utbildningsstarten

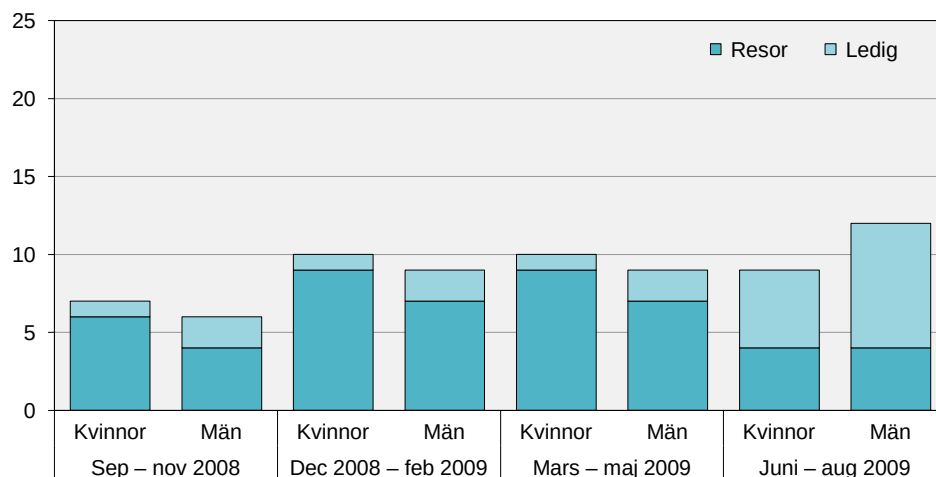
Inom kategorin "övrigt" ryms många olika aktiviteter, såsom sjukskrivning, ledighet, värnplikt, föräldraledighet etc. Mellan 8 och 13 procent av populationen tillhörde denna grupp året innan studiestarten hösten 2009.

En stor andel av de yngre männen återfanns i kategorin värnplikt. Ungefär 13 procent av männen i åldersgruppen 22 år eller yngre hade detta som huvudsaklig aktivitet under minst en av de fyra perioderna. Det föreligger ingen skillnad relaterad till föräldrarnas utbildningsnivå. För kvinnornas del var det mindre än en procent i åldersgruppen högst 22 år som hade värnplikt som huvudsaklig aktivitet någon gång under året innan studiestart.

Att vara ledig under minst en av de fyra perioderna var vanligare bland de yngre än bland de äldre. Det var främst de i åldersgruppen 22 år eller yngre som hade ledig som huvudsaklig aktivitet under minst en av perioderna året innan studiestarten. Det var även framför allt de yngre som reste året innan studiestarten. 22 procent i åldersgruppen högst 20 år ägnade minst en av de fyra perioderna åt resande. Motsvarande andel för dem som var 21 till 22 år var 19 procent och i åldersgruppen 23 till 30 år hade den sjunkit till 10 procent. Därefter sjönk den till under 1 procent bland dem som var över 30 år (se figur 8).

Figur 8**Resor och ledighet under minst en av fyra perioder, efter ålder, procent**

En intressant företeelse var att universitets-/högskolenybörjarna reste mindre under sommaren innan studiestarten, åtminstone när det gällde längre resor. Mellan perioden mars-maj och sommarperioden juni-augusti, halverades resandet som huvudsaklig aktivitet, från 8 till 4 procent. Samtidigt ökade andelen "ledig" som huvudsaklig aktivitet under sommaren (se figur 9).

Figur 9**Resor och ledighet fördelat på kön över de fyra perioderna året innan studiestart, procent**

De som sökte in till de åtta högstatusprogrammen, reste i högre utsträckning än övriga. Cirka 25 procent av dem ägnade minst en av de fyra perioderna åt att resa året innan studiestarten. Detta samband kvarstår även efter samkörning med ålder och föräldrars utbildningsbakgrund. Hela 35 procent av dem som var högst 22 år och påbörjade något av högstatusprogrammen ägnade minst en period åt antingen resor eller ledighet.

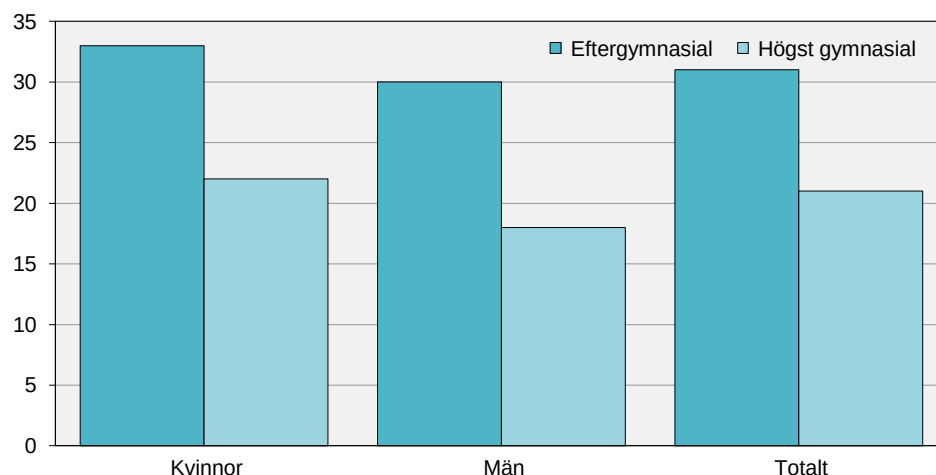
På samma sätt visade sig resor och ledighet, som huvudsaklig aktivitet under minst en period, vara vanligare bland dem vars föräldrar hade eftergymnasial utbildning, jämfört med dem vars föräldrar hade högst gymnasial utbildning.

I åldersgruppen högst 22 år, ägnade sig 23 procent av dem vars föräldrar hade eftergymnasial utbildning åt resor under minst en av de fyra perioderna, året innan studiestarten. Motsvarande andel för dem vars föräldrar hade högst gymnasieutbildning var 16 procent. På samma sätt var de vars föräldrar hade eftergymnasial utbildning lediga i större utsträckning än de vars föräldrar hade högst gymnasieutbildning, 12 procent respektive 6 procent.

Lägger man samman kategorierna resor och ledighet för åldersgruppen högst 22 år var det ca 50 procent fler som hamnade här, som huvudsaklig aktivitet under minst en period, av dem vars föräldrar hade eftergymnasial utbildning jämfört med dem vars föräldrar hade högst gymnasial utbildning. 31 procent av de förstnämnda hade varit utomlands i minst tre månader, medan motsvarande för de sistnämnda var 21 procent (se figur 10).

Figur 10

Resor eller ledighet som huvudsaklig aktivitet under minst en av fyra perioder året innan studiestart, efter kön och föräldrars utbildningsnivå, procent

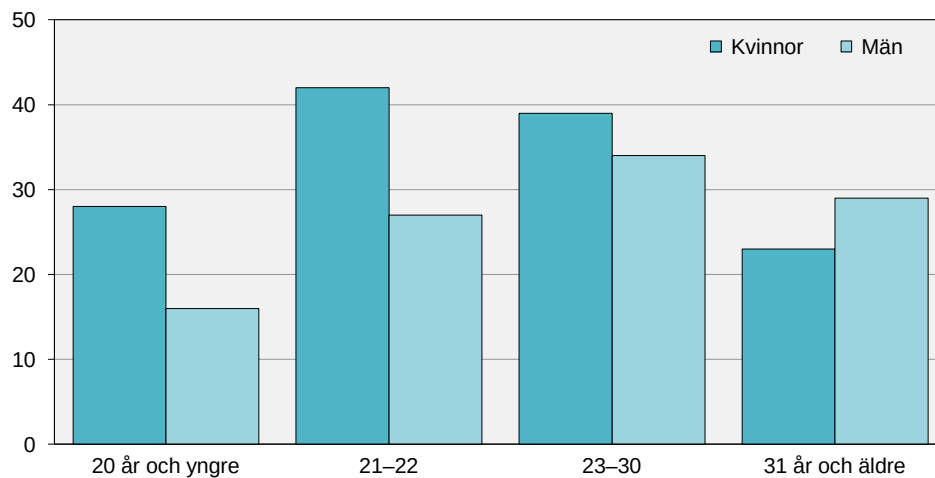
3.5 En av tre har varit utomlands under minst tre månader

30 procent av populationen hade varit utomlands under minst tre månader någon gång mellan gymnasieskolan och studiestarten på universitet/högskola hösten 2009. Skillnaden var dock stor mellan kvinnor och män. Av kvinnorna hade i genomsnitt 34 procent varit utomlands minst tre månader och av männen endast 24 procent.

De i åldersgruppen 21–30 år, hade varit utomlands i högre utsträckning än både de yngre och de äldre (se figur 11). Analogt med detta hade de med minst en förälder med eftergymnasial utbildning varit utomlands i högre utsträckning än de vars föräldrar hade högst gymnasial utbildning, 34 procent mot 23 procent.

Figur 11

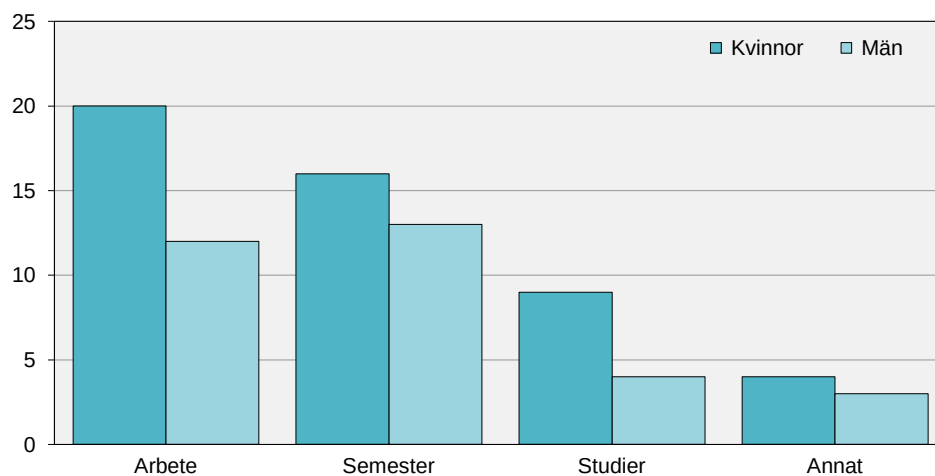
Andel som varit utomlands minst tre månader i sträck någon gång mellan gymnasieskolan och studiestarten på universitet/högskola, efter kön och ålder, procent

Som framgår av figur 12 var arbete den vanligaste aktiviteten för kvinnorna i populationen som vistats utomlands. För männens del däremot var arbete och semester ungefär lika vanliga aktiviteter.

Figur 12

De vanligaste aktiviteterna utomlands, efter kön, procent

4. Studier på universitet och högskola

I undersökningen, som ligger till grund för denna rapport, var en av de viktigaste aspekterna att belysa anledningar till varför man började studera på universitet/högskola.

Vi kan här konstatera att för de flesta var intresse ett viktigt motiv när de började studera. Detta hindrade förstås inte att man också kunde ha rent materiella skäl. Det framkom till exempel att en majoritet av respondenterna började studera för att det yrke de ville utbilda sig till krävde en högre utbildning.

Det var också många som började på universitet/högskola på grund av arbetslöshet och att de helt enkelt saknade alternativ. Detta var något mer vanligt bland de yngre än de äldre nybörjarna.

Bland de yngre var det många som hade för avsikt att studera vidare någon gång efter gymnasieskolan. Samtidigt blev de som var äldre antagna till sina förstahandsval i större utsträckning än de yngre.

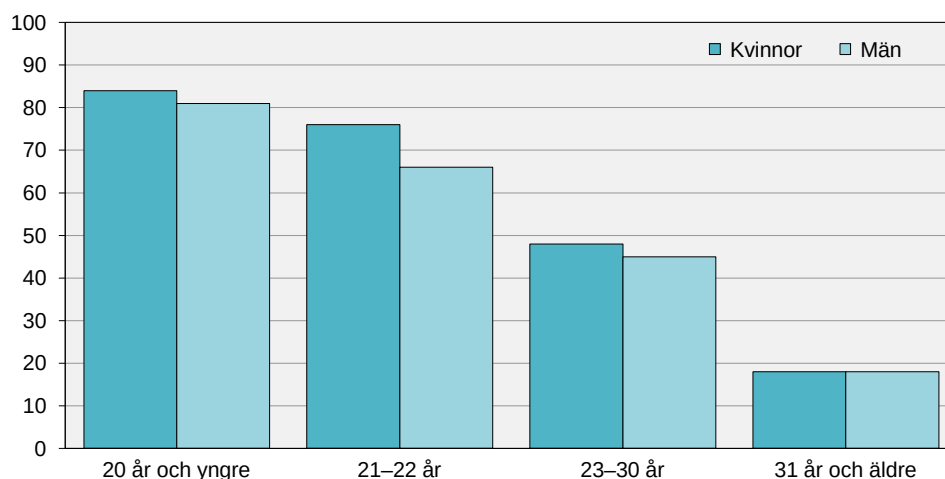
4.1 Två av tre har för avsikt att fortsätta studera någon gång efter gymnasieskolan

I undersökningen framkom att 66 procent av populationen hade för avsikt att fortsätta på universitet/högskola någon gång efter gymnasieskolan.

Det finns dock ett klart negativt samband mellan denna variabel – avsikt att läsa vidare – och ålder, vilket framgår av figur 13. I åldersgruppen 20 år och yngre var det 83 procent som hade haft för avsikt att läsa vidare på universitet/högskola efter gymnasieskolan. Därefter sjunker andelen som hade haft dessa ambitioner successivt med ökad ålder. Endast 18 procent av dem som var 31 år eller äldre hade haft för avsikt att någon gång studera vidare på universitet/högskola efter gymnasieskolan.

Figur 13

Avsikt att läsa vidare på universitet/högskola efter gymnasieskolan, efter kön och ålder, procent

Det var en något lägre andel, 60 procent, bland dem som påbörjade fristående universitets- och högskolekurser, framför allt jämfört med dem som påbörjade yrkesprogram, 70 procent, som uppgav att deras ursprungliga avsikt hade varit att fortsätta studera på universitet/högskola. Denna skillnad kvarstår även när man beaktar att medelåldern var högre bland dem som läste fristående kurser.

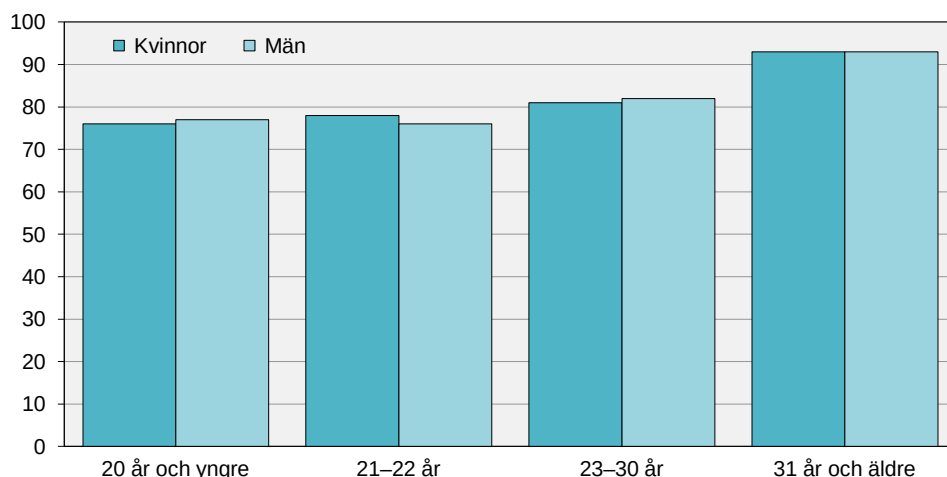
Till stor del kan den höga andel som uppgav att de hade tänkt studera efter gymnasieskolan för yrkesprogrammen förklaras av att enskilda yrkesprogram drar upp genomsnittet för samtliga. Till exempel hade 9 av tio som påbörjade de åtta högstatusprogrammen haft för avsikt att studera vidare efter gymnasieskolan.

Samtidigt som det var färre äldre som hade för avsikt att studera vidare efter gymnasieskolan, var de ändå mer frekvent antagna till sina förstahandsval.

Cirka 76 procent av dem i åldersgruppen högst 22 år, blev antagna till sitt förstahandsval, motsvarande siffra för gruppen 23–30 år var 81 procent och för gruppen 31 år och äldre 93 procent (se figur 14).

Figur 14

Antagna till förstahandsval hösten 2009, efter kön och ålder, procent

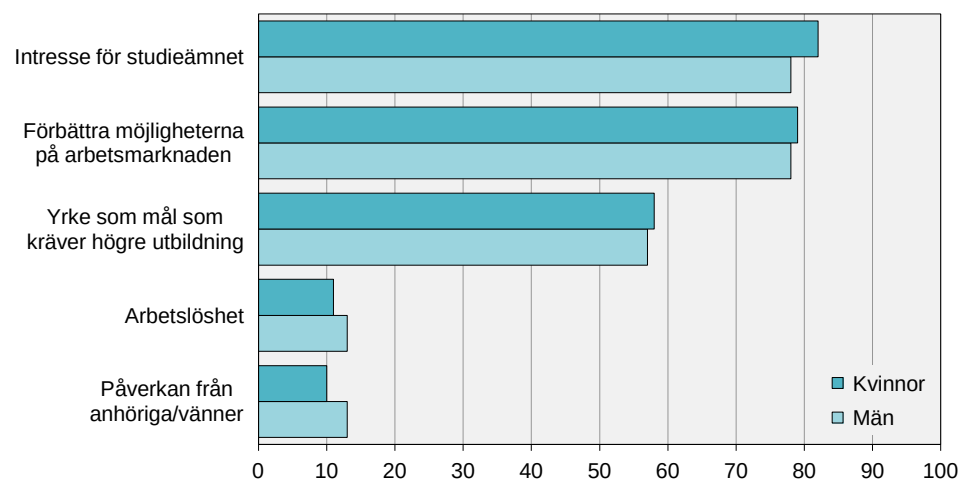
4.2 Många anledningar att studera på universitet/högskola

I föregående avsnitt gavs en bild av populationens ambition att läsa vidare på universitet/högskola. I detta avsnitt åskådliggörs "varför" man ville läsa vidare. Helt klart finns det många olika anledningar. Här följer några av de vanligaste, som uppgavs av dem som påbörjade sina universitets-/högskolestudier hösten 2009.

I enkäten fick universitets-/högskolenyborjarna svara på i vad mån olika skäl spelade in "till viss del", "till stor del", "helt" eller "inte alls" till att de började studera. I figur 15 på nästa sida redovisas resultaten med alternativen "till stor del" och "helt" sammanslagna.

Figur 15

Fem vanliga skäl att påbörja högskolan fördelat på kön. Andelssiffrorna visar hur många som anger att ett påstående stämmer "till stor del" eller helt", procent

Låt oss i det följande titta lite närmare på vart och ett av de angivna svaren i figur 15.

4.2.1 Intresse för studieämnet den viktigaste anledningen för val av utbildning

80 procent instämde helt eller till stor del i att de påbörjade sin universitets-/högskoleutbildning för att de var intresserade av studieämnet. Denna andel var ungefär densamma för kvinnor som för män.

Det förekommer inte heller någon stor skillnad mellan dem som studerade yrkesprogram, generellt program eller fristående kurs.

En av de mest utslagsgivande bakgrundsvariablerna i detta fall verkar vara födelseland. Det var 67 procent av dem som var utlandsfödda som helt eller till stor del instämde i att de påbörjade sin universitets-/högskoleutbildning för att de var intresserade av studieämnet.

4.2.2 Mer än hälften studerar för att det yrke de har som mål kräver en högre utbildning

Mer än hälften, 57 procent, instämde helt eller till stor del i att de började studera för att det yrke de hade som mål kräver en högre utbildning.

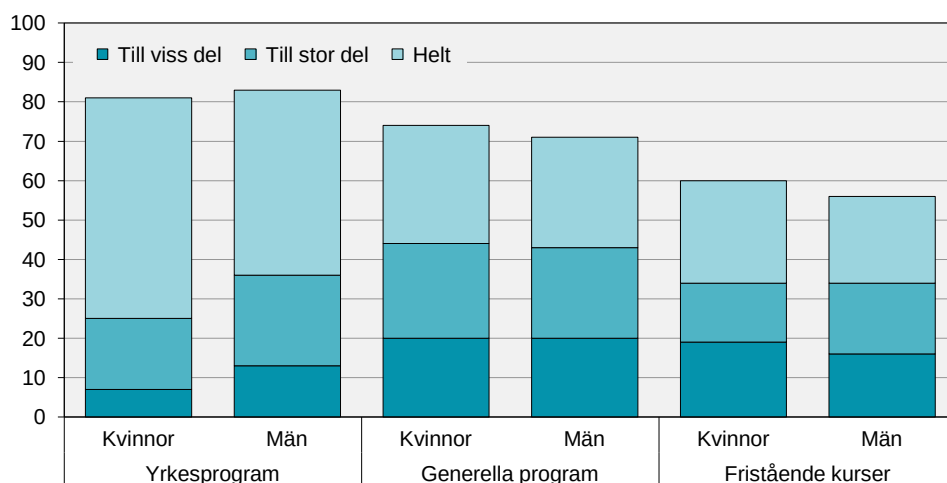
Om vi spaltar upp denna fråga relaterat till skillnader mellan yrkesprogram, generella program och fristående kurser framkommer följande svarsmönster:

72 procent av dem som påbörjade ett yrkesprogram, instämde helt eller till stor del i att de började studera för att deras tilltänkta yrke krävde en högre utbildning. Motsvarande andel för dem som påbörjade ett generellt program var 52 procent och för dem som påbörjade fristående kurser 40 procent (se figur 16).

Det är kanske inte helt förvånande att 90 procent av dem som påbörjade någon av de åtta högstatusutbildningarna, instämde helt eller till stor del i att de började studera på universitet/högskola för att deras framtida yrke krävde en högre utbildning.

Figur 16

Andel som instämde i att de började studera för att det yrke de hade som mål, kräver en högre utbildning, efter kön och utbildningstyp, procent

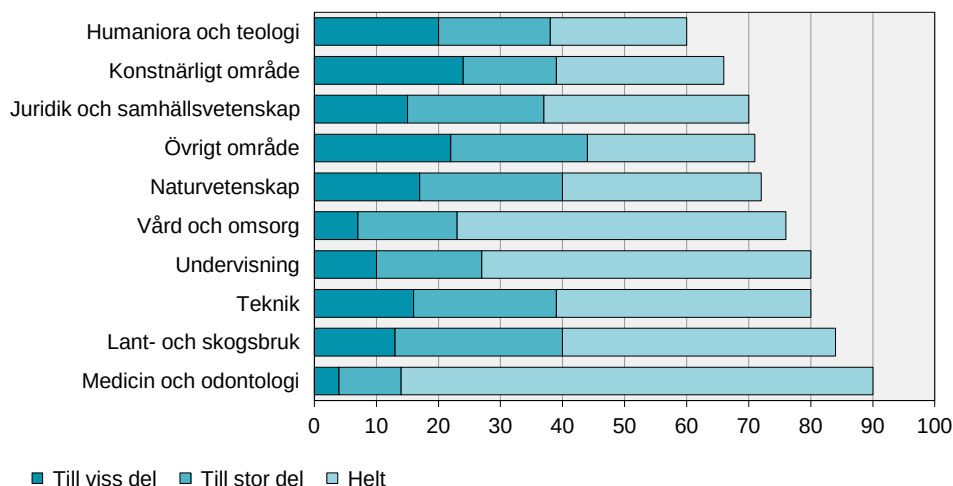
Ålder visade sig vara en utslagsgivande faktor. Generellt sett verkar "ett yrke som mål" vara viktigare i de yngre grupperna än i de äldre, oavsett om det rörde sig om studenter på yrkesprogram, generella program eller fristående kurser. I åldersgruppen 22 år och yngre, instämde 61 procent helt eller till stor del i påståendet att deras framtida yrke krävde högre utbildning. Av dem i åldern 23–30 instämde 53 procent och i åldersgruppen 31 år och äldre instämde 42 procent.

Generellt sett verkar också de som hade haft för avsikt att någon gång studera vidare efter gymnasieskolan i högre grad än övriga instämma i att de började på högskolan för att deras framtida yrke krävde det.

Medicin och odontologi, lant- och skogsbruk, teknik och undervisning utgör, inte överraskande, de utbildningar där störst andel nybörjare menade att deras val att påbörja högre utbildning berodde på att deras yrkesval helt enkelt krävde det (se figur 17).

Figur 17

Diagram: Andel som instämde i att de började studera för att de hade ett yrke som mål som krävde en högre utbildning, efter utbildningsområde, procent

4.2.3 Fyra av fem studerar för att förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden

Att förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden ansågs av många vara ett viktigt skäl till att de började studera på universitet/högskola. 79 procent av samtliga instämde helt eller till stor del i detta påstående.

Av dem som påbörjade studier på yrkesprogram var det 84 procent som menade att deras möjligheter på arbetsmarknaden var ett viktigt skäl för att börja studera. Motsvarande siffra för dem som gick de generella programmen var 86 procent och för fristående kurser 63 procent.

De som var äldre, instämde i något lägre utsträckning i detta påstående. Det förekommer dock inga könsskillnader och inte heller någon klar skillnad mellan svensk- och utlandsfödda.

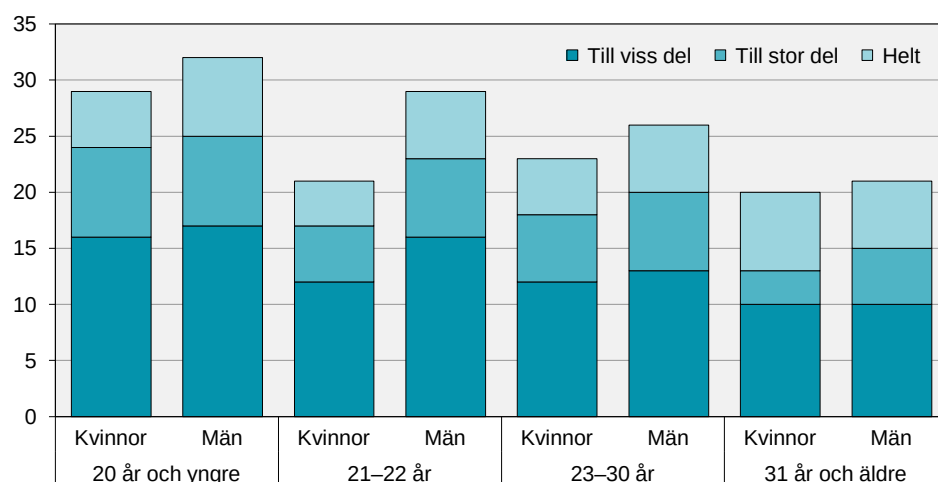
4.2.4 Mer än en av tio börjar studera för att de är arbetslösa och saknar alternativ

Ungefär 13 procent av populationen instämde helt eller delvis i att de började studera på universitet/högskola för att de var arbetslösa och inte hade något bättre alternativ. I detta sammanhang kan det vara intressant att även beakta svarsalternativet "instämmer till viss del". Om man summerar alternativen "helt", "till stor del" och "till viss del" var det 24 procent av kvinnorna och 29 procent av männen som instämde i påståendet.

Ser man till andelen som helt, till stor del eller till viss del instämde i påståendet, var det färre av de äldre som instämde jämfört med de yngre. Kvinnor i åldern 21–22 år avvek dock från denna tendens (se figur 18).

Figur 18

Andel som påbörjade studier på universitet/högskola för att de var arbetslösa och inte hade något bättre alternativ, efter kön och ålder, procent

En grupp som åter utmärkte sig var högstatusprogrammen – endast 14 procent instämde till viss del, till stor del eller helt i påståendet att de började studera på universitet/högskola på grund av arbetslöshet. Motsvarande andel för hela populationen var 27 procent.

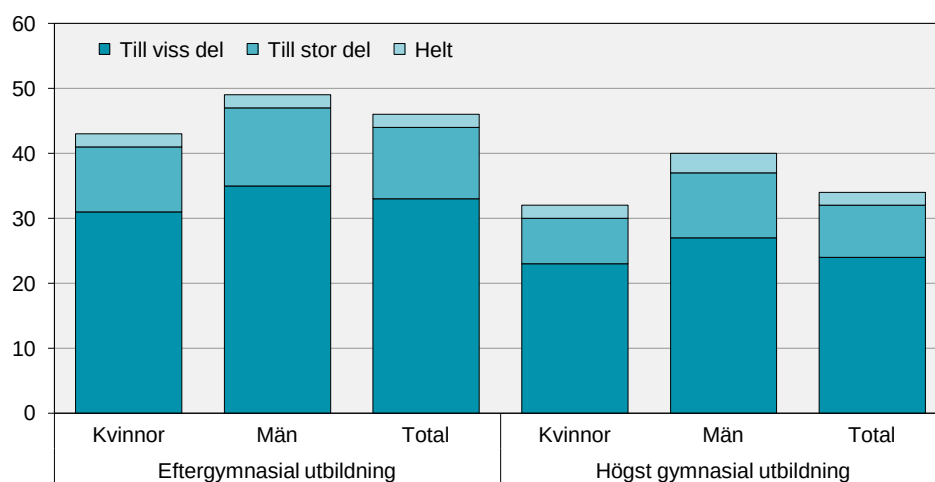
4.2.5 De som har högutbildade föräldrar påverkas mer av anhöriga och vänner när de ska påbörja sina studier på universitet/högskola

12 procent av samtliga instämde helt eller till stor del i att de hade påverkats av anhöriga/vänner i valet att påbörja universitets-/högskolestudier. Därutöver höll 29 procent med till viss del. Denna anledning var något vanligare bland dem som var yngre jämfört med dem som var äldre.

Här tycks föräldrars utbildningsbakgrund ha en viss påverkan. 46 procent av dem vars föräldrar hade eftergymnasial utbildning, instämde till viss del, till stor del eller helt i att de hade påverkats av anhöriga/vänner när de började studera på universitet/högskola. Av de vars föräldrar hade högst gymnasial utbildning, var motsvarande andel 34 procent (se figur 19). Detta förhållande kvarstår även efter kompensation för ålder.

Figur 19

Andel som påverkades av anhöriga/vänner när de skulle börja studera på universitet/högskola, efter kön och föräldrarnas utbildningsnivå, procent

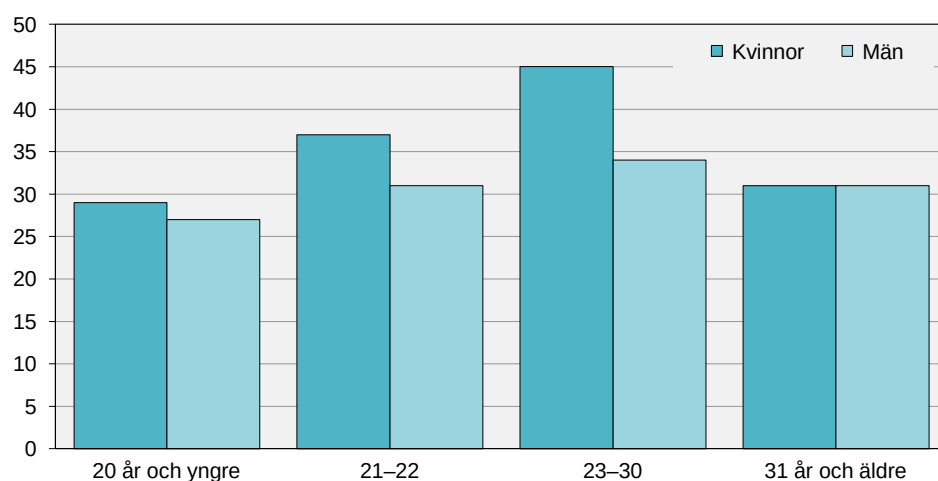

5. Varför inte börja tidigare?

Var tredje nybörjare, hösten 2009, hade sökt till universitet/högskola vid minst ett tidigare tillfälle (se figur 20). Det var något vanligare att kvinnorna, främst i åldersgruppen 21–30 år, hade sökt tidigare. För både kvinnor och män var det i åldersgruppen 23–30 som högst andel hade sökt till högskolan vid tidigare tillfälle.

Figur 20

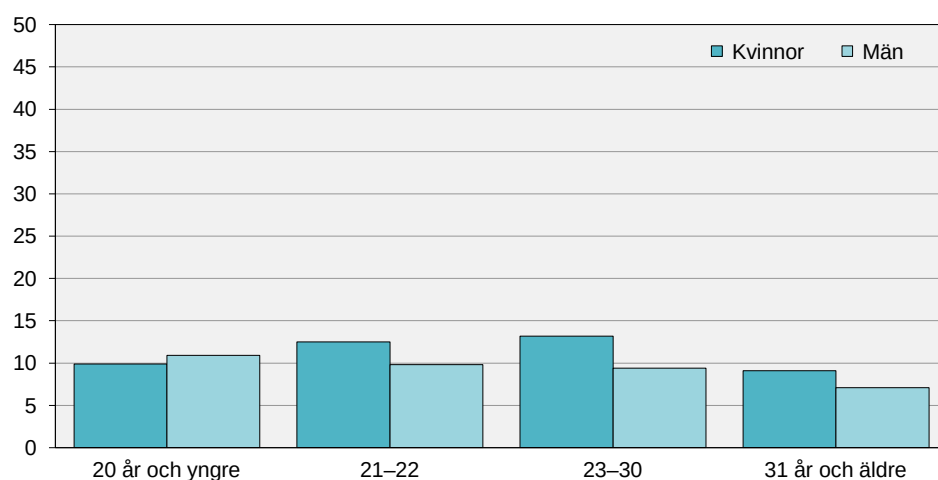
Andel som sökt till högskolan innan hösten 2009, efter kön och ålder, procent

Ungefär var tionde nybörjare hade tidigare sökt till samma utbildning som de påbörjade hösten 2009 (se figur 21). Av dem som påbörjade fristående kurser hösten 2009, var det 5 procent som hade sökt till samma utbildning tidigare. Motsvarande andel för dem som påbörjade studier på generella program var 9 procent och andelen för dem som började på yrkesprogram steg till 15 procent. Bland yrkesprogrammen var det främst de åtta högstatusprogrammen som utmärkte sig. Här var andelen som hade sökt vid tidigare tillfälle hela 33 procent.

Figur 21

Andel som tidigare hade sökt till samma utbildning som de påbörjade hösten 2009, efter kön och ålder, procent

Strax över hälften av dem som hade sökt till universitet/högskola innan hösten 2009 blev antagna till sina förstahandsval vid dessa tillfällen. Av dem som tidigare hade sökt till samma utbildning, som de sedan påbörjade hösten 2009, var det än fler som blev antagna.

Den vanligaste anledningen till att inte påbörja de studier man blivit antagen till, var att man inte hade tänkt påbörja studierna ens när man sökte. Över 40 procent sökte enbart för att se om de kom in.

5.1 Anledningar att vänta med studiestarten

Frågan uppkommer då varför de universitets-/högskoleantagna påbörjade sina studier först hösten 2009. Mer allmänt uttryckt: Varför väntade vissa med att börja studera, trots att många av dem till och med blivit antagna till sina förstahandsval vid tidigare tillfälle? Att det var många som hade sökt bara för att se om de kom in, besvarar egentligen inte frågan, varför de inte hade påbörjat studierna tidigare. Det ger bara en förklaring till varför de sökte till universitet/högskola trots att de inte ville börja studera. I följande textavsnitt lyfts olika skäl fram till varför man väntade med studiestarten. För vissa handlade det t.ex. inte alls om att vänta, utan om att upptäcka nya alternativ, medan det för andra var en medveten väntan, ett uppehåll.

I enkäten kunde studienybörjarna ta ställning till hur väl olika påståenden stämde in på varför de inte påbörjade studierna vid tidigare tillfälle. Alternativen för hur väl påståendena stämde in var: "inte alls", "till viss del", "till stor del" samt "helt". I detta avsnitt kommer resultaten redovisas med alternativen "till stor del" och "helt" sammanslagna.

Det bör påpekas att den kommande texten inte siktar på att ge en heltäckande bild av de anledningar som fanns till att inte börja på högskolan tidigare än hösten 2009. Målet är istället att försöka hitta några av de viktigaste anledningarna.

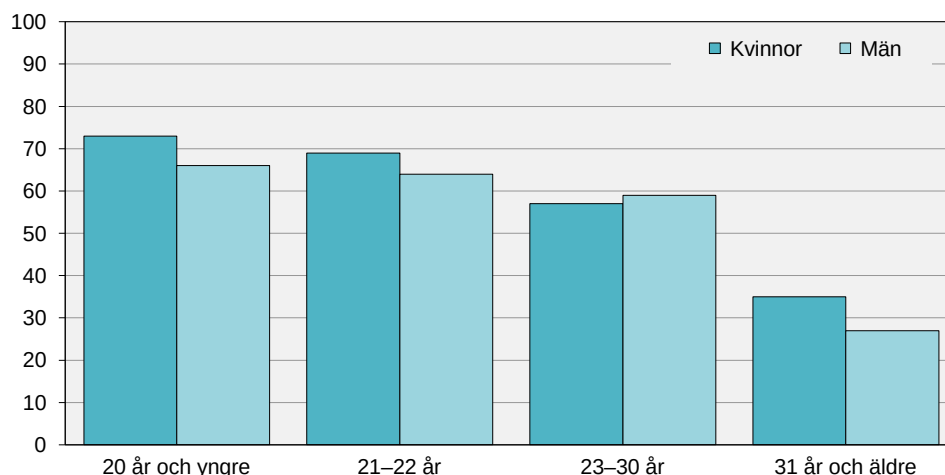
5.1.1 En majoritet vill ha studieuppehåll och skaffa sig andra erfarenheter innan studiestarten på universitet/högskola

De skäl som framför allt nämndes till att nybörjarna gjort uppehåll skilde sig i stor utsträckning åt mellan olika åldersgrupper.

Det viktigaste skälet, för de tre yngre åldersgrupperna, var att ha ett studieuppehåll efter gymnasieskolan. Detta gällde för både män och kvinnor. I den äldsta åldersgruppen däremot sjönk denna andel markant. Det var dubbelt så många i den yngsta åldersgruppen, som helt eller till stor del instämde i att de ville ha ett studieuppehåll jämfört med den äldsta åldersgruppen (se figur 22).

Figur 22

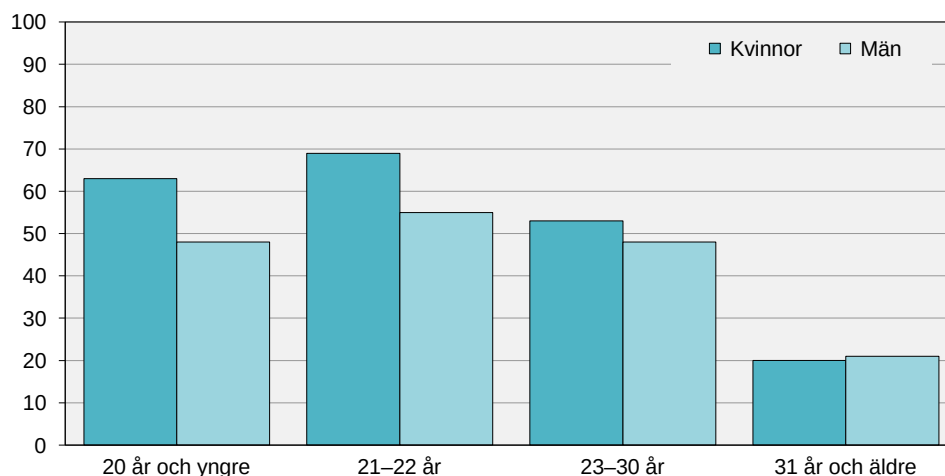
Andel som instämde till stor del eller helt i att de inte påbörjade universitet/högskola förrän hösten 2009, eftersom de ville ha ett studieuppehåll efter gymnasieskolan, efter kön och ålder, procent

Önskan att skaffa sig andra erfarenheter efter gymnasieskolan, genom arbete, resor etc. var en nästan lika vanlig anledning till att inte påbörja studierna direkt efter gymnasieskolan som önskan att göra ett studieuppehåll. Även här var skillnaden mellan yngre och äldre stor, så till vida att de yngre instämde i högre utsträckning än de äldre. I detta avseende fanns det också en något större skillnad mellan kvinnor och män, jämfört med frågan om studieuppehåll (se figur 23).

Figur 23

Andel som instämde till stor del eller helt i att de inte påbörjade universitet/högskola förrän hösten 2009, eftersom de ville skaffa sig andra erfarenheter innan studiestarten, efter kön och ålder, procent

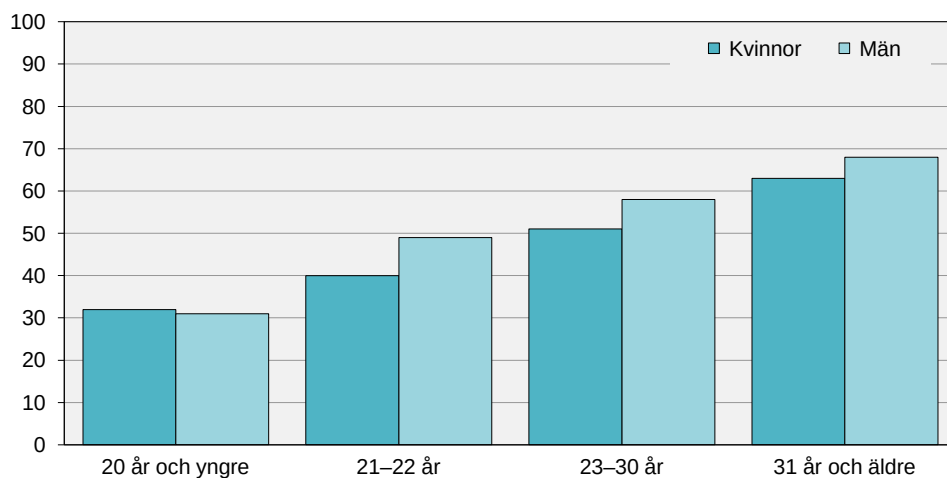

5.1.2 De som är äldre väljer oftare att inte börja studera eftersom de har annan sysselsättning som de prioriterar

Det var en hög andel av nybörjarna som inte hade påbörjat studier tidigare, eftersom de hade haft annan sysselsättning som de prioriterade, som till exempel arbete eller andra studier. De äldre nybörjarna instämde i detta påstående i betydligt högre utsträckning än de yngre (se figur 24).

Figur 24

Andel som instämde till stor del eller helt i att de inte påbörjade universitet/högskola förrän hösten 2009, eftersom de hade haft annan sysselsättning som de prioriterade, efter kön och ålder, procent

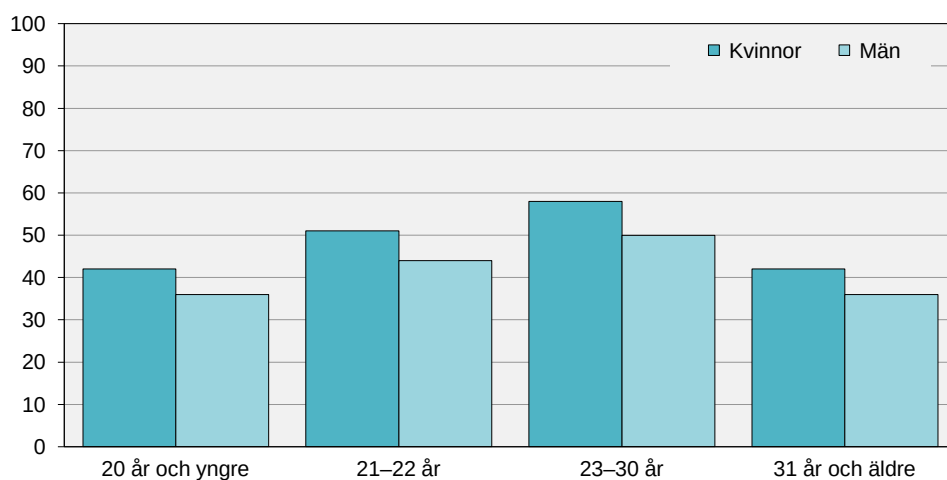

Det var naturligtvis många som inte påbörjade sina studier tidigare, eftersom de inte visste vad de skulle studera. 48 procent av kvinnorna och 42 procent av männen instämde helt eller till stor del i detta påstående (se figur 25). De som påbörjade ett yrkesprogram instämde däremot i lägre utsträckning i detta påstående än de som påbörjade ett generellt program eller fristående kurs(er).

Av dem som påbörjade yrkesprogram instämde 40 procent helt eller till stor del i att de inte hade påbörjat sina studier tidigare eftersom de inte visste vad de skulle studera, jämfört med 49 procent av dem som påbörjade generella program och 48 procent av dem som påbörjade kurser. För dem som började på de åtta högststatusprogrammen, var andelen ytterligare lägre. Här var det endast 30 procent som instämde helt eller till stor del.

Figur 25

Andel som instämde till stor del eller helt i att de inte påbörjade universitet/högskola förrän hösten 2009, eftersom de inte visste vad de skulle studera, efter kön och ålder, procent

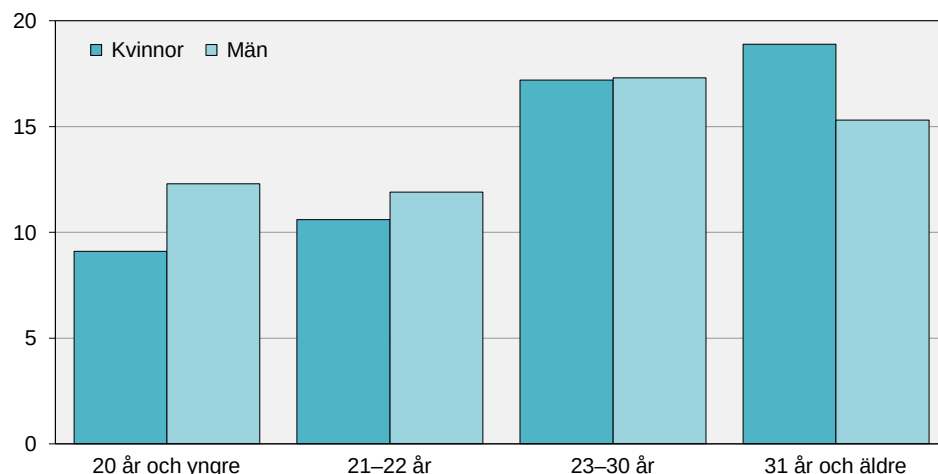

5.1.3 De med föräldrar som högst har gymnasial utbildning väntar i högre utsträckning än övriga med studiestart på grund av för dåliga betyg och avsaknad av behörighet

Som framgår av figur 26 var det en högre andel bland dem som var 23 år eller äldre, som inte hade påbörjat sina studier tidigare på grund av dåliga betyg och/eller avsaknad av behörighet jämfört med dem som var yngre.

Figur 26

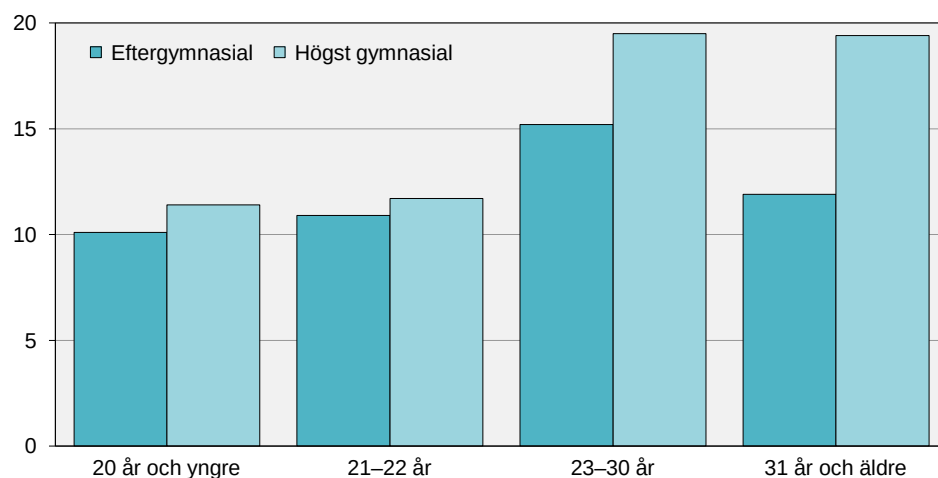
Andel som instämde till stor del eller helt i att de inte började på universitet/högskola förrän hösten 2009, eftersom de hade för dåliga betyg och/eller saknade behörighet, efter kön och ålder, procent

Vidare framkom att de som var äldre än 22 år, vars föräldrar hade högst gymnasieutbildning, instämde i högre utsträckning att de inte påbörjade universitets-/högskolestudier förrän hösten 2009 på grund av dåliga betyg och/eller avsaknad av behörighet, än de vars föräldrar hade eftergymnasial utbildning (se figur 27).

Figur 27

Andel som instämde till stor del eller helt i att de inte började på universitet/högskola förrän hösten 2009, eftersom de hade för dåliga betyg och/eller saknade behörighet, efter ålder och föräldrars högsta utbildning, procent

Beträffande denna variabel verkade typ av utbildning spela in. De som påbörjade yrkesprogram höll med i något högre utsträckning än de som påbörjade generella program och fristående kurser, 15 procent mot 11 procent. Motsvarande andel för de åtta högstatusprogrammen var 28 procent. Intressant att notera är att både andelen som hade avvaktat studiestart på grund av dåliga betyg och de som hade avvaktat eftersom de behövde komplettera sin gymnasieutbildning, var högre för deltagarna på de åtta högstatusprogrammen jämfört med övriga.

12 procent av dem som var födda i Sverige höll med om att de inte började på universitet/högskola tidigare än hösten 2009 på grund av för dåliga betyg eller avsaknad av behörighet. Motsvarande andel för dem som utlandsfödda var 22 procent.

5.2 Vad uppehållet innebär

Vad innebar då tiden mellan gymnasieskolan och studiestarten på universitet/högskolan? I enkäten fick respondenterna dels ta ställning till om de upplevde att de hade tappat viktig kunskap och studievana under studieuppehållet och dels om de upplevde att de hade vunnit kunskap och erfarenhet som kunde vara till hjälp i studierna.

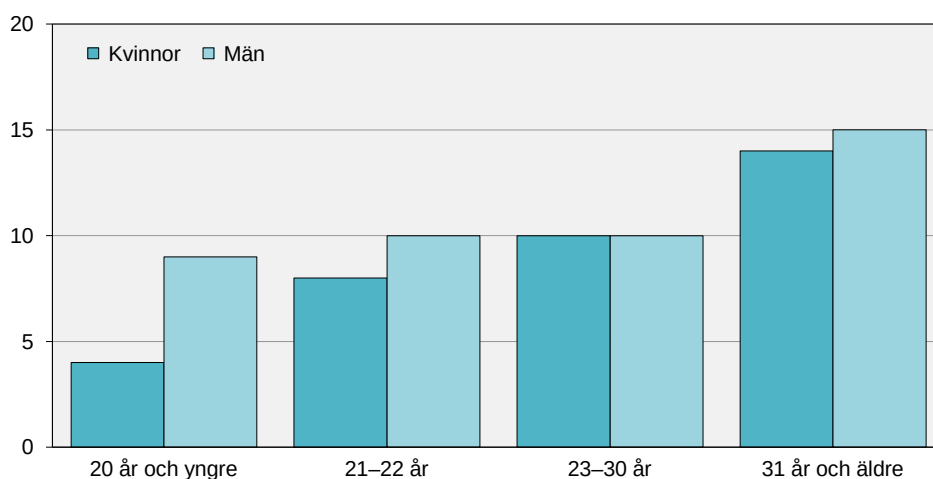
5.2.1 Endast 8 procent tappar viktig kunskap

Ser man till samtliga svarande, instämde endast 8 procent helt eller till stor del i att de hade tappat viktig kunskap mellan gymnasieskolan och starten på universitet/högskola. Inte helt förvånande hängde denna variabel samman med ålder, vilket i sin tur hängde samman med hur långt studieuppehåll de hade haft innan de påbörjade sina studier hösten 2009. Det var ungefär dubbelt så hög andel av dem som var över 30 år som instämde i att de hade tappat viktig kunskap jämfört med dem som var 20 år eller yngre.

Det fanns även en skillnad mellan män och kvinnor i den yngsta åldersgruppen. Det visade sig att kvinnor instämde i lägre utsträckning än män i påståendet att de hade tappat viktig kunskap mellan gymnasiet och studiestarten på universitet/högskola (se figur 28).

Figur 28

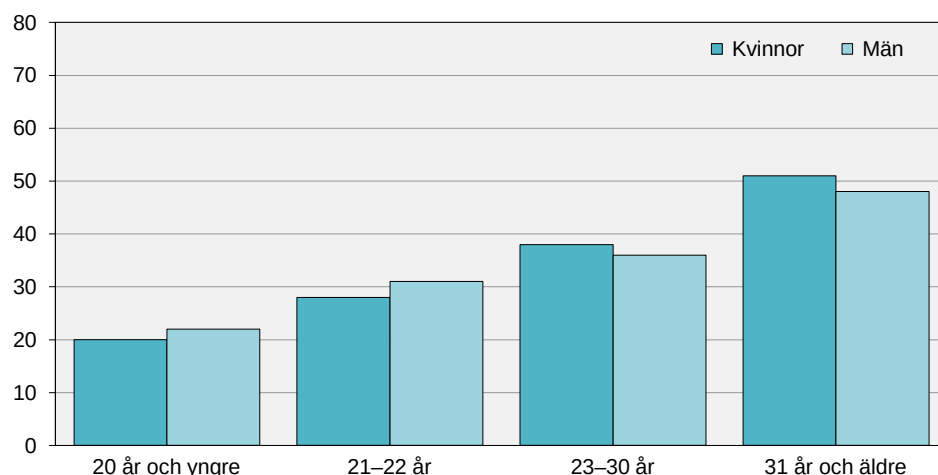
Andel som instämde till stor del eller helt i att de tappade viktig kunskap mellan gymnasieskolan och studiestarten på universitet/högskola, efter kön och ålder, procent

I den yngsta åldersgruppen var det ca en av fem, som helt eller till stor del instämde i att de förlorat studievana mellan gymnasiet och studiestarten på universitet/högskola. Denna andel steg sedan successivt med ökad ålder och i den äldsta åldersgruppen instämde varannan svarande helt eller till stor del i påståendet (se figur 29).

Figur 29

Andel som instämde till stor del eller helt i att de tappade studievana mellan gymnasieskolan och studiestarten på universitet/högskola, efter kön och ålder, procent

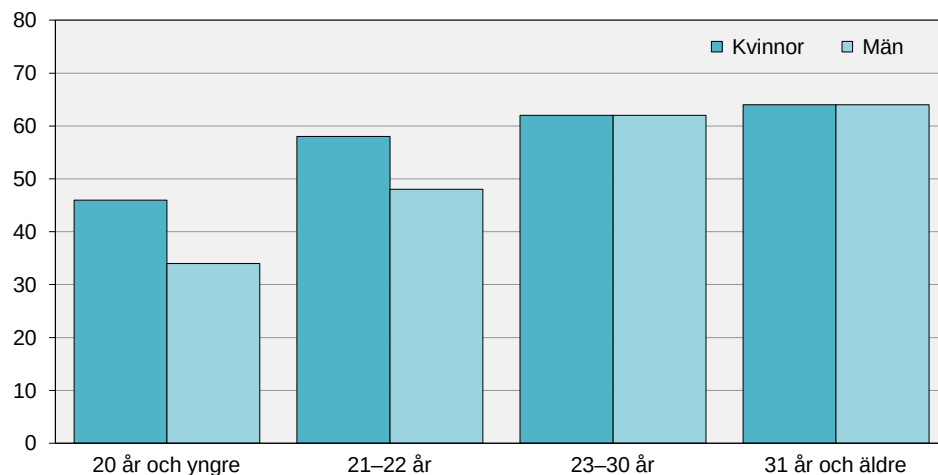

5.2.2 Jämfört med övriga, är det hälften så vanligt att arbetslösa får med sig kunskap och erfarenhet från sitt studieuppehåll som de kan ha nytta av i studierna

I genomsnitt instämde varannan i att de helt eller till stor del hade skaffat sig kunskap under studieuppehållet som de kunde ha nytta av i studierna på universitet/högskola. Kvinnorna instämde i något högre utsträckning än männen i de yngre åldersgrupperna. Generellt sett ökade andelen som instämde med ökad ålder (se figur 30).

Figur 30

Andel som instämde till stor del eller helt i att de skaffade sig kunskap mellan gymnasieexamen och studiestarten på universitet/högskola som sedan hjälpte dem i studierna, efter kön och ålder, procent

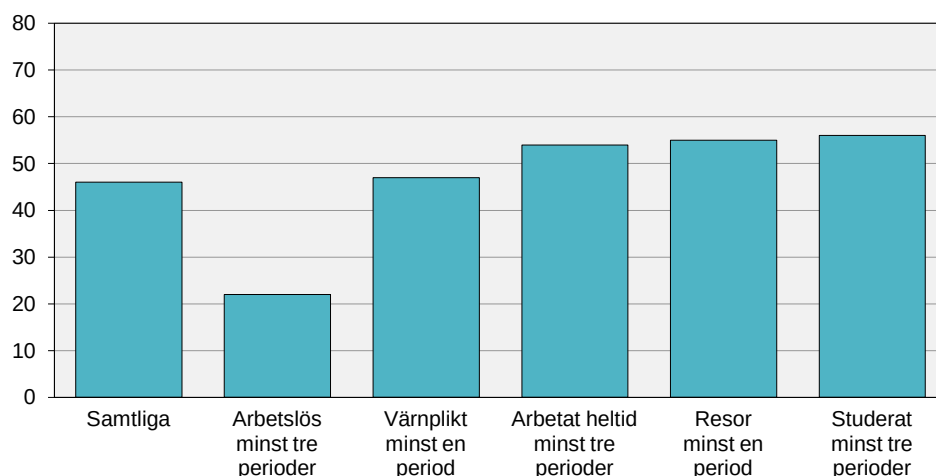

En grupp som utmärkte sig på denna fråga, var de som varit arbetslösa under minst tre av de fyra perioderna året innan studiestarten. Enligt enkätsvaren var det endast en av tre i denna grupp som helt eller till stor del instämde i att de hade skaffat sig kunskap under studieuppehållet som de sedan hade haft nytta av i studierna. Denna andel sjunker ytterligare för dem som var högst 22 år. Av dem var det ca en av fem som helt eller till stor del höll med i påståendet.

Bland dem i åldersgruppen 22 år och yngre som året innan studiestarten på universitet/högskola arbetade eller studerade under minst tre av de fyra perioderna eller reste under minst en av perioderna, var det en något högre andel än bland de övriga som instämde i att de hade skaffat sig kunskap under studieuppehållet som de sedan hade nytta av i studierna. De som gjort värnplikt under studieuppehållet verkade däremot inte skilja sig från dem som inte hade gjort värnplikt. (se figur 31).

Figur 31

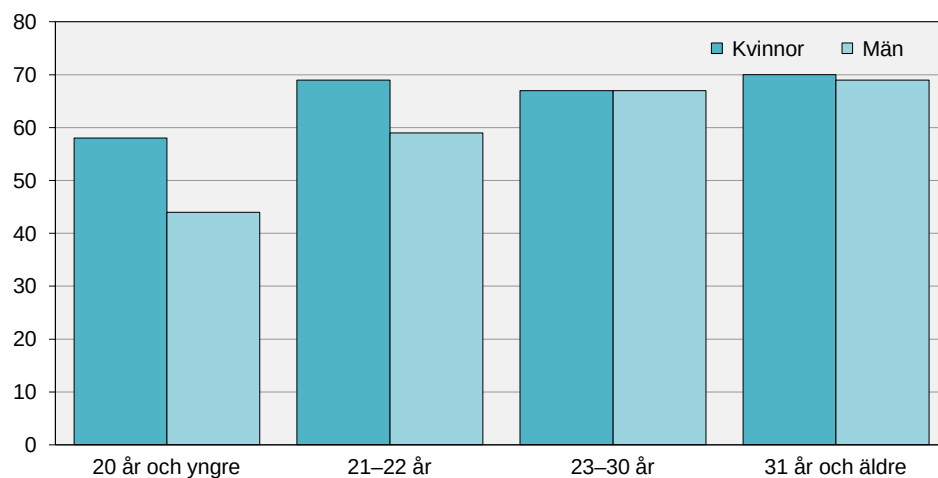
Andel av dem som högst var 22 år som instämde till stor del eller helt i att de skaffade sig kunskap mellan gymnasieexamen och studiestarten på universitet/högskola som sedan hjälpte dem i studierna, efter några huvudsakliga aktiviteter under de fyra perioderna året innan studiestarten. Notera att en person kan förekomma i flera grupper, procent

När man beaktar erfarenhet istället för kunskap var svaren något annorlunda. Här var det 64 procent av kvinnorna och 56 procent av männen som helt eller till stor del instämde i att de hade skaffat sig erfarenheter mellan gymnasieexamen och studiestarten på universitet/högskola, som sedan hjälpt dem i studierna. Däremot instämde de i åldersgruppen 20 år eller yngre i lägst utsträckning på detta påstående (se figur 32).

Figur 32

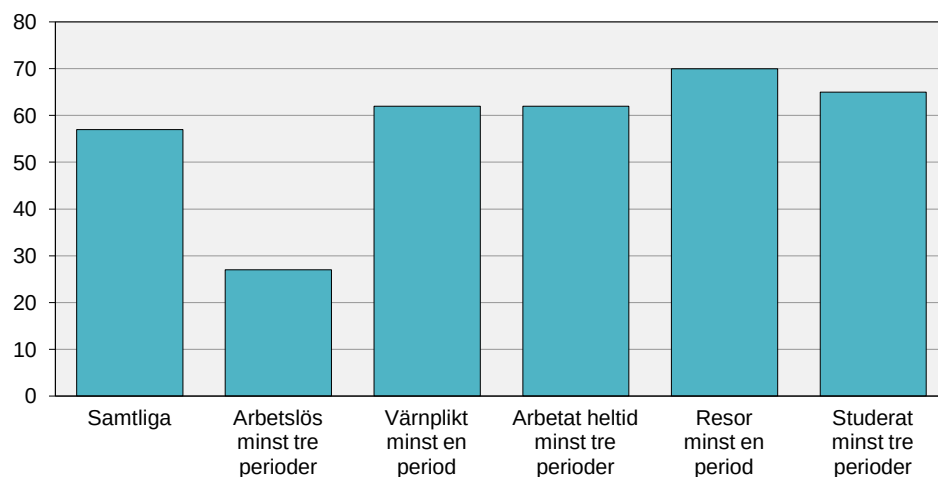
Andel som instämde till stor del eller helt i att de skaffade sig erfarenheter mellan gymnasieexamen och studiestarten på universitet/högskola som sedan hjälpte dem i studierna, efter kön och ålder, procent

Ser man till dem som var högst 22 år, var det åter igen de som hade varit arbetslösa minst tre av de fyra perioderna som utmärkte sig. Jämfört med övriga, var det ungefär hälften så stor andel bland dem som instämde helt eller till stor del i att de hade skaffat sig erfarenheter mellan gymnasieexamen och studiestarten på universitet/högskola som de kunde ha nytta av i studierna (se figur 33).

Figur 33

Andel av dem som högst var 22 år som instämde till stor del eller helt i att de skaffade sig erfarenheter mellan gymnasieexamen och studiestarten på universitet/högskola som sedan hjälpte dem i studierna, efter några huvudsakliga aktiviteter under de fyra perioderna året innan studiestarten. Notera att en person kan förekomma i flera grupper, procent

6. Hur gick det för nybörjarna på universitet och högskola?

Eftersom populationen utgjordes av dem som påbörjade sina studier hösten 2009 och undersökningen genomfördes hösten 2011, var det möjligt att utvärdera hur många som hade hoppat av två år efter studiestarten (avhoppsfrekvens). Även om det finns register att tillgå över dem som studerar på universitet/högskola, finns det en osäkerhet som gör att det kan vara mer tillförlitligt att samla in informationen via enkäter. Det finns till exempel studenter som inte tar några poäng under flera terminer och sedan återupptar studierna igen. Utifrån registerdata skulle detta bli missvisande och se ut som om de faktiskt hade hoppat av sina studier.

I följande avsnitt kommer endast programmen att undersökas avseende avhoppsfrekvens.

6.1 En av fem programnybörjare hoppar av sina studier under studiernas första två år

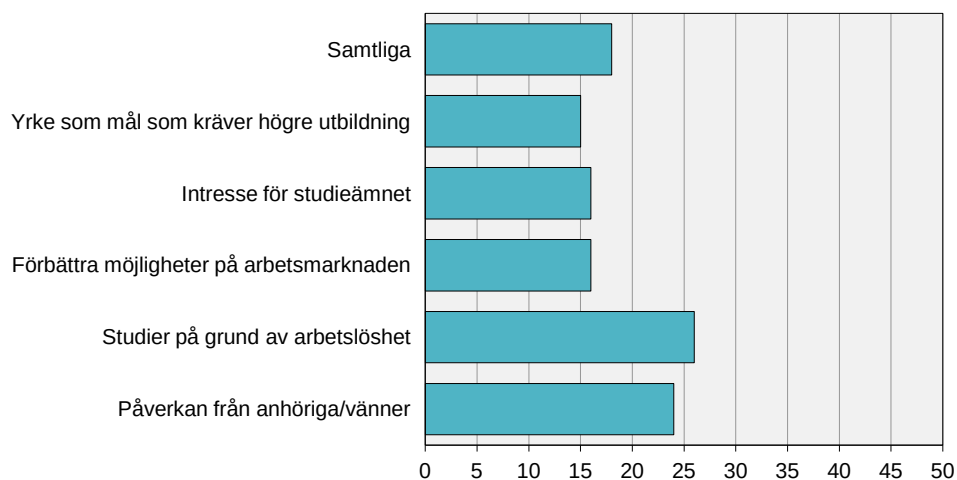
Knappt 20 procent av dem som påbörjade studier på universitet/högskola hösten 2009 uppgav att de skulle eller redan hade hoppat av sina studier. Här förekommer det inga påvisbara skillnader varken relaterat ålder eller kön. De som påbörjade yrkesprogram uppgav däremot i något lägre utsträckning än de på generella program att de skulle eller redan hade hoppat av.

Det verkar som om anledningen till, varför respondenterna började studera, spelar in vad gäller avhoppsfrekvens. Det var en högre andel av dem som helt eller till stor del instämde i att de började studera på grund av arbetslöshet som skulle eller redan hade hoppat av de studier de påbörjade hösten 2009.

Även de som uppgav att de, helt eller till stor del, påbörjade sina studier på grund av påverkan från anhöriga/vänner, hoppade av i högre utsträckning än övriga. I figur 34 redovisas fler anledningar. Observera att en och samma individ kan förekomma inom flera grupper.

Figur 34

Andel som angav att de skulle eller redan hade hoppat av när undersökningen genomfördes, uppdelat på de skäl som angavs för att påbörja studierna hösten 2009. Notera att en person kan förekomma i flera grupper, procent

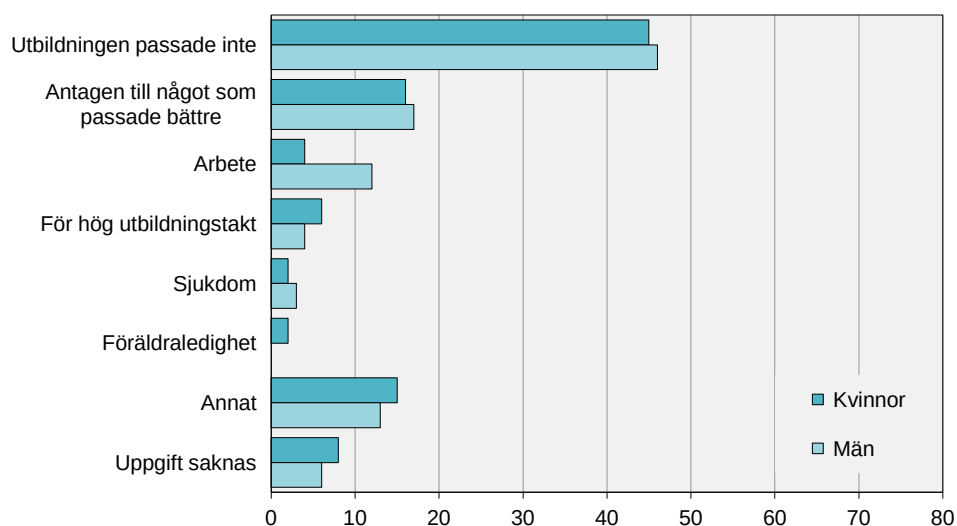

6. 2 Drygt hälften av dem som hoppar av anser inte att deras program passar dem

Det vanligaste skälet till att de svarande hoppade av den utbildning som de påbörjade hösten 2009 var, enligt 46 procent av dem, att utbildningen inte passade. Ytterligare 16 procent uppgav att de hade blivit antagna till något som passade bättre (se figur 35). De äldre ansåg i lägre utsträckning att utbildning inte passade dem.

Figur 35

Anledningar att hoppa av utbildningen, för de som var nybörjare på universitet/högskola hösten 2009, efter kön, procent

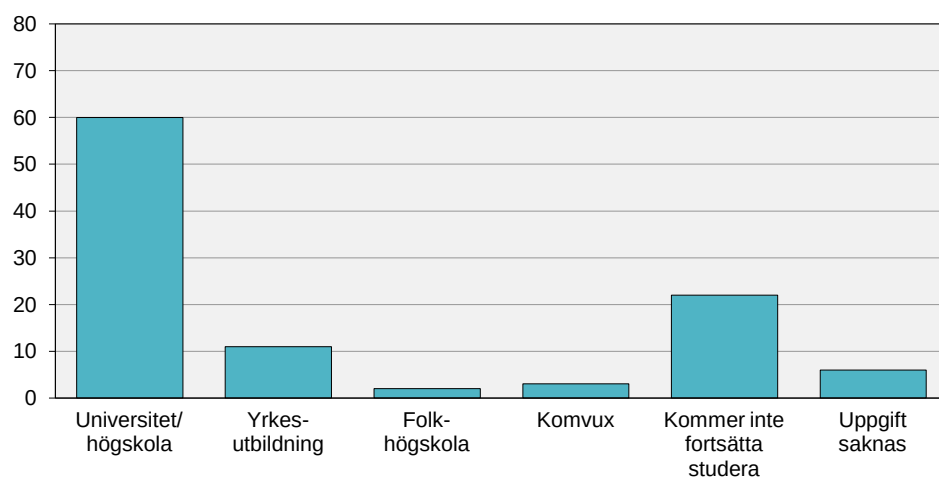

6. 3 En klar majoritet av dem som hoppar av, väljer att påbörja annan utbildning på universitet/högskola

En klar majoritet av dem som hoppade av studierna, påbörjade eller kommer att påbörja andra studier. Sex av tio valde att påbörja en annan utbildning på universitet/högskola. Ungefär två av tio valde att inte fortsätta studera alls (se figur 36). Dock var det främst de som var yngre som valde att studera något annat efter avhoppet. Tre av tio i åldersgruppen 23–30 år valde att inte studera något annat efter avhoppet. I åldergruppen över 30 år stiger andelen ytterligare, till fyra av tio.

Figur 36

Andel av dem som hoppade av studierna som kommer att börja studera/har börjat studera något annat, efter utbildningsslag, procent

De som varit arbetslösa skilde sig från övriga. Fyra av tio av dem som hade varit arbetslösa minst tre av de fyra perioderna året innan studiestarten uppgav att de inte kommer fortsätta att studera.

7. Sammanfattande diskussion

De som hösten 2009 påbörjade sina studier på universitet och högskola utgjorde en mångfacetterad grupp. Detsamma gällde dem som hade gjort ett studieuppehåll mellan gymnasieskolan och universitetet. Vissa hade uppehåll för att de var studietrötta. De hade kanske redan efter gymnasieexamen bestämt sig för att de skulle läsa vidare och även vad de skulle läsa, men ville bara ta en paus innan de satte igång. Andra hade inte alls haft för avsikt att läsa vidare på universitet/ högskola. Det var något som de hade kommit på senare på grund av intresse, arbetsmarknadsskäl eller andra faktorer. I undersökningen framkom att det främst var de yngre som redan från början hade haft för avsikt att läsa vidare någon gång efter gymnasieexamen.

Det finns dessutom skäl att anta att det inte bara fanns en anledning till att man läste vidare. Ofta var det många olika faktorer som samverkade vid individens beslut att börja studera på universitet/högskola. Utifrån enkäten framkom det också tydligt att det fanns flera bakgrundsvariabler som samvarierade med andra variabler. Exempel på dylika bakgrundsvariabler var kön, ålder och föräldrars utbildningsbakgrund.

7.1 Kvinnorna i populationen arbetar heltid i lägre utsträckning än männen året innan studiestarten, men är också arbetslösa i lägre omfattning.

När det gäller kön, framkom det stora skillnader redan i populationens sammansättning. Andelen kvinnor var större än andelen män, både när man ser till helheten, könssammansättningen i olika åldersgrupper och utbildningstyper (generellt program, yrkesprogram eller fristående kurs). Det var också fler kvinnor inom samtliga utbildningsområden, förutom området teknik.

Kvinnorna i populationen visade sig arbeta heltid i lägre utsträckning än männen året innan studiestarten. Samtidigt var kvinnorna arbetslösa i lägre omfattning än männen, 14 procent mot 20 procent. Det fanns också en starkare åldersvariation för männens del när det gällde arbetslöshet. Det vill säga andelen arbetslösa minskade för varje åldersgrupp uppåt. För kvinnornas del var det bara de i åldersgruppen 20 år eller yngre som var arbetslösa i högre utsträckning än de äldre. I övriga åldersgrupper förekom inga skillnader.

Det var fler kvinnor än män i populationen som hade läst upp redan godkända betyg på komvux, 14 procent mot 9 procent. Däremot fanns det ingen påvisbar könsskillnad när det gällde komplettering för att få behörighet till universitet/högskola. Det var också vanligare att kvinnorna hade spenderat minst tre månader i sträck utomlands någon gång under tiden mellan gymnasieskolan och universitetet/högskolan, 34 procent av kvinnorna respektive 24 procent av männen.

7.2 De som har högutbildade föräldrar börjar studera tidigare än övriga

Majoriteten av populationen var under 22 år. De som började på fristående kurser var i genomsnitt äldre än de som började på programstudier. Högstatusprogrammen hade i allmänhet lägre genomsnittsålder än de andra programmen. Analogt var det också en betydligt högre andel med minst en förälder med eftergymnasial utbildning bland dem som var yngre jämfört med dem som var äldre. För åldersgruppen 20 år eller yngre var det ungefär 70 procent mot 25 procent för gruppen 31 år eller äldre.

När det gällde ålder och arbete fanns det ett klart samband. De flesta, 83 procent, arbetade minst en period året innan studiestarten. De äldre arbetade dock heltid i högre omfattning än de yngre som i stället arbetade mer deltid. De unga återfanns i högre utsträckning inom andra kategorier än arbete. Det var mycket vanligare att de som var yngre ägnade minst en av de fyra perioderna året innan studiestarten åt att resa eller vara ledig jämfört med dem som var äldre. Beaktar man skillnader mellan dem som var 22 år eller yngre, så ser man också att utbildningsbakgrund spelade in för resande och ledighet. Ungefär 30 procent av dem som hade minst en förälder med eftergymnasial examen hade resor eller ledighet som huvudsaklig sysselsättning under minst en period, jämfört med ungefär 20 procent för de vars föräldrar hade högst gymnasial examen. Däremot var det fler i den sistnämnda gruppen som var arbetslösa än den förstnämnda. Dock var skillnaden mellan grupperna bara statistiskt säkerställd för dem som var arbetslösa minst två eller tre perioder året innan studiestarten.

Det förekom också ett samband mellan ålder och andel som läst upp betyg. De äldre hade läst upp sina betyg i högre omfattning än de yngre. Av dem som var 22 år eller yngre hade 8 procent gjort det jämfört med 21 procent för dem över 22 år. De äldre blev också antagna till sina förstahandsval i högre utsträckning än de yngre.

7.3 De som är yngre börjar i högre utsträckning studera av arbetsmarknadsskäl

Hela 80 procent instämde helt eller till stor del i att de började studera på universitet/högskola eftersom de hade ett intresse för studieämnet. Det var ingen större skillnad mellan de yngre och de äldre. Däremot förekom skillnader mellan de yngre och de äldre när det gällde andra incitament att börja studera. De yngre instämde i högre utsträckning än de äldre i att de började studera på universitet/högskola för att de yrken de eftersträfvade krävde en högre utbildning. Det fanns också ett samband mellan utbildningstyp och andel som instämde i detta påstående.

De yngre valde ofta att börja studera eftersom de ville förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden. Följdriktigt instämde också dessa i högre omfattning i att de började studera för att de var arbetslösa och saknade bättre alternativ. De arbetsmarknadsrelaterade faktorerna var dock mindre viktiga för de äldre, kanske eftersom de i högre utsträckning än de yngre hade heltidsarbete innan de började på universitet/högskola. De var också arbetslösa i lägre omfattning. Analogt uppgav de som var äldre i betydligt högre omfattning än de yngre att de hade väntat med studiestarten på universitet/högskola, då de hade haft annan sysselsättning som de prioriterade.

7.4 De som börjar studera på grund av arbetslöshet eller påverkan från anhöriga/vänner, hoppar av sina studier i större omfattning än övriga

De som hade minst en förälder med eftergymnasial utbildning instämde i högre utsträckning än de vars föräldrar hade gymnasial utbildning att de hade påverkats av anhöriga och vänner i valet att börja på universitet/högskola.

Av dem som var högst 22 år och som hade varit arbetslösa under minst tre av de fyra perioderna året innan högskole-/universitetsstarten uppgav hälften så hög andel, jämfört med övriga, att de hade skaffat sig kunskap eller erfarenhet under studieuppehållet som de sedan hade nytta av i studierna på universitet/högskola. De i denna åldersgrupp, som påbörjade ett program på högskola/universitet för att de var arbetslösa och saknade alternativ, hoppade dessutom i mycket högre utsträckning av sina studier än övriga. Även de som uppgav att påverkan från anhöriga/vänner spelade in i deras studiestart på universitet/högskola hoppade av i högre omfattning än övriga.

De två viktigaste skälen till att inte påbörja sina universitet/högskolestudier tidigare var för en majoritet i åldern 30 år och yngre att de ville ha studieuppehåll och att de ville skaffa sig andra erfarenheter. De som däremot var äldre än 30 år, instämde i påtagligt mycket lägre omfattning. De som var äldre uppgav i högre utsträckning än de yngre, att de väntade med studiestarten, eftersom de antingen hade för dåliga betyg eller saknade behörighet.

7.5 Många som har studieuppehåll tappar studievana men ännu fler vinner erfarenhet

Det var endast 8 procent som ansåg att de hade tappat viktig kunskap under uppehållet mellan gymnasieskolan och studiestarten på universitet/högskola. Dock spelade den sammanlagda tiden in, vilket gjorde att de äldre i högre omfattning ansåg att de hade tappat viktig kunskap jämfört med de yngre. Cirka 15 procent av dem som var över 30 år uppgav att de hade tappat viktig kunskap. I den yngsta åldersgruppen var andelen betydligt lägre. Här förekom en viss könsskillnad. Knappt 5 procent av kvinnorna i denna åldersgrupp uppgav att de hade tappat viktig kunskap, jämfört med 10 procent av männen. Här var det istället en mycket högre andel som ansåg att de hade förlorat studievana. Inte helt förvånande samvarierade även denna variabel med ålder. För varje ålderskategori uppåt i åldrarna, steg andelen som ansåg att de hade tappat studievana. Ungefär 20 procent av de yngsta instämde i påståendet, mot 50 procent av de äldsta.

De som hade haft ett uppehåll mellan gymnasieskolan och studiestarten på universitet/högskolan hade i högre omfattning tappat studievana och i viss mån även kunskap, men de vann något annat. Mer än 60 procent av dem som var över 22 år uppgav att de hade skaffat sig kunskap och knappt 70 procent uppgav att de hade skaffat sig erfarenhet mellan gymnasieskolan och högskolan/universitetet som de senare hade användning för i sina studier. Av dem som var 22 år eller yngre, var det en lägre andel som delade denna uppfattning, framför allt bland männen. Strax över 30 procent av männen i åldern 20 år och yngre instämde i att de hade skaffat sig kunskap under uppehållet som de sedan hade nytta av i studierna, jämfört

med över 40 procent av kvinnorna i samma åldersgrupp. 44 procent av männen som högst var 20 år instämde helt eller till stor del i att de hade fått med sig erfarenhet från uppehållet som de sedan hade nytta av i studierna, jämfört med 58 procent av kvinnorna i samma åldersgrupp.

7.6 Bakgrundsvariabler påverkar

Det är, som tidigare nämnts, många olika faktorer som spelar in i individens beslut att påbörja studier på universitet/högskola. Utifrån den undersökning som SCB genomförde under 2011, som ligger till grund för denna rapport, framgår det att det finns flera bakgrundsvariabler som samvarierar med både studieuppehållet och utbildningsstarten på universitet och högskola. Exempel på sådana bakgrundsvariabler, som är värda att uppmärksamma, är kön, ålder och föräldrars utbildningsbakgrund.

Bilaga

Enkäten som skickades ut till dem som ingick i urvalet

Universitets-/högskolestarten hösten 2009

1 Hade du för avsikt att läsa vidare på universitet/högskola efter gymnasieskolan?	☐ Ja ☐ Nej ☐ Det visste jag inte då/hade inte bestämt mig																																								
2 Ta ställning till hur väl följande påstående stämmer:	Jag påbörjade inte universitets-/högskolestudier före hösten 2009, eftersom jag ... <i>Gäller studier i Sverige.</i> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Inte alls</th> <th>Till viss del</th> <th>Till stor del</th> <th>Helt</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>...ville skaffa mig andra erfarenheter innan universitets-/högskolestarten (resor, studier etc.)</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...inte var behörig till någon utbildning jag ville påbörja</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...hade annan sysselsättning som jag prioriterade/var tvungen att prioritera (arbete, studier etc.)</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...inte hade tillräckliga betyg, högskoleprovsresultat eller liknande som krävdes för att bli antagen till någon utbildning jag ville påbörja</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...ville ha ett studieuppehåll efter gymnasieskolan</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...inte visste vad jag ville studera</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...annat,</td> <td></td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table> skriv vad:		Inte alls	Till viss del	Till stor del	Helt	...ville skaffa mig andra erfarenheter innan universitets-/högskolestarten (resor, studier etc.)	☐	☐	☐	☐	...inte var behörig till någon utbildning jag ville påbörja	☐	☐	☐	☐	...hade annan sysselsättning som jag prioriterade/var tvungen att prioritera (arbete, studier etc.)	☐	☐	☐	☐	...inte hade tillräckliga betyg, högskoleprovsresultat eller liknande som krävdes för att bli antagen till någon utbildning jag ville påbörja	☐	☐	☐	☐	...ville ha ett studieuppehåll efter gymnasieskolan	☐	☐	☐	☐	...inte visste vad jag ville studera	☐	☐	☐	☐	...annat,		☐	☐	☐
	Inte alls	Till viss del	Till stor del	Helt																																					
...ville skaffa mig andra erfarenheter innan universitets-/högskolestarten (resor, studier etc.)	☐	☐	☐	☐																																					
...inte var behörig till någon utbildning jag ville påbörja	☐	☐	☐	☐																																					
...hade annan sysselsättning som jag prioriterade/var tvungen att prioritera (arbete, studier etc.)	☐	☐	☐	☐																																					
...inte hade tillräckliga betyg, högskoleprovsresultat eller liknande som krävdes för att bli antagen till någon utbildning jag ville påbörja	☐	☐	☐	☐																																					
...ville ha ett studieuppehåll efter gymnasieskolan	☐	☐	☐	☐																																					
...inte visste vad jag ville studera	☐	☐	☐	☐																																					
...annat,		☐	☐	☐																																					
3 Har du sökt till universitet/högskola tidigare? <i>Gäller ansökan till vårterminen 2009 eller tidigare.</i>	☐ Ja, en gång ☐ Ja, flera gånger ☐ Nej → Gå till fråga 7																																								
4 Blev du antagen när du sökte tidigare? <i>Gäller ansökan till vårterminen 2009 eller tidigare.</i>	☐ Ja, till mitt förstahandsval ☐ Ja, men inte till mitt förstahandsval ☐ Nej → Gå till fråga 6																																								

5 Varför påbörjade du inte den utbildning du blev antagen till? <i>Flera svar kan fyllas i.</i> <i>Gäller ansökan till vårterminen 2009 eller tidigare.</i>	☐ Jag kom in på en annan utbildning ☐ Jag kom inte in på en ort där jag ville studera ☐ Jag sökte enbart för att se om jag kom in ☐ Jag fick inget boende på studieorten ☐ Ekonomiska skäl ☐ Arbete ☐ Föräldraledighet ☐ Värnplikt ☐ Sjukdom ☐ Annan orsak, skriv vad: 																																			
6 Har du någon gång tidigare sökt till just den utbildning du påbörjade hösten 2009? <i>Oavsett vilken ort du tidigare sökt till.</i>	☐ Ja, men utan att bli antagen ☐ Ja, jag har tidigare sökt och blivit antagen ☐ Nej																																			
7 Ta ställning till hur väl följande påstående stämmer: Jag började studera på universitet/högskola för att... <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Inte alls</th> <th>Till viss del</th> <th>Till stor del</th> <th>Helt</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>...det yrke jag har/hade som mål, kräver en högre utbildning</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...jag hade ett intresse för studieämnet</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...förbättra mina framtida möjligheter på arbetsmarknaden</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...jag var arbetslös och hade inte något bättre alternativ än att börja studera</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...jag påverkades av anhöriga/vänner</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...annat, skriv vad:</td> <td></td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>			Inte alls	Till viss del	Till stor del	Helt	...det yrke jag har/hade som mål, kräver en högre utbildning	☐	☐	☐	☐	...jag hade ett intresse för studieämnet	☐	☐	☐	☐	...förbättra mina framtida möjligheter på arbetsmarknaden	☐	☐	☐	☐	...jag var arbetslös och hade inte något bättre alternativ än att börja studera	☐	☐	☐	☐	...jag påverkades av anhöriga/vänner	☐	☐	☐	☐	...annat, skriv vad:		☐	☐	☐
	Inte alls	Till viss del	Till stor del	Helt																																
...det yrke jag har/hade som mål, kräver en högre utbildning	☐	☐	☐	☐																																
...jag hade ett intresse för studieämnet	☐	☐	☐	☐																																
...förbättra mina framtida möjligheter på arbetsmarknaden	☐	☐	☐	☐																																
...jag var arbetslös och hade inte något bättre alternativ än att börja studera	☐	☐	☐	☐																																
...jag påverkades av anhöriga/vänner	☐	☐	☐	☐																																
...annat, skriv vad:		☐	☐	☐																																
8 Blev du antagen till ditt förstahandsval hösten 2009?	☐ Ja ☐ Nej																																			

Sysselsättning mellan gymnasieskolan och universitets-/högskolestarten 2009

9 Vilken var din huvudsakliga sysselsättning tolv månaders perioden före universitets-/högskolestarten hösten 2009?

Om du hade flera olika sysselsättningar, ange den som hade störst omfattning.

	sept – nov 2008	dec 2008 – feb 2009	mars – maj 2009	juni– aug 2009
Anställd på heltid	☐	☐	☐	☐
Anställd på deltid	☐	☐	☐	☐
Egen företagare på heltid	☐	☐	☐	☐
Egen företagare på deltid	☐	☐	☐	☐
Arbetssökande	☐	☐	☐	☐
Arbetsmarknadspolitisk åtgärd	☐	☐	☐	☐
Studier på gymnasial nivå	☐	☐	☐	☐
Studier vid universitet/högskola utomlands	☐	☐	☐	☐
Övriga studier	☐	☐	☐	☐
Sjukskriven	☐	☐	☐	☐
Värnplikt	☐	☐	☐	☐
Resor	☐	☐	☐	☐
Ledig	☐	☐	☐	☐
Annat,	☐	☐	☐	☐

skriv vad:

10 Var någon av ovanstående aktiviteter i annat land än Sverige?

	sept – nov 2008	dec 2008 – feb 2009	mars – maj 2009	juni– aug 2009
Ja, i annat land i Norden	☐	☐	☐	☐
Ja, i annat land i Europa, men inte i Norden	☐	☐	☐	☐
Ja, i annat land utanför Europa	☐	☐	☐	☐
Nej	☐	☐	☐	☐

11 Har du läst upp redan godkända betyg på Komvux före hösten 2009?

- ☐ Ja
☐ Nej

12 Har du kompletterat din gymnasieutbildning för att få behörighet att söka in på universitet/högskola hösten 2009?

- ☐ Ja, på Komvux
☐ Ja, naturvetenskapligt/tekniskt basår
☐ Ja, annat
☐ Nej

13	Har du skrivit högskoleprovet innan du påbörjade dina universitets-/högskolestudier hösten 2009?	☐ Ja, 1 gång ☐ Ja, 2 gånger ☐ Ja, 3-4 gånger ☐ Ja, 5-6 gånger ☐ Ja, 7 eller fler gånger ☐ Nej → Gå till fråga 15																														
14	Blev du antagen via högskoleprov till den utbildning du påbörjade hösten 2009?	☐ Ja ☐ Nej																														
15	Har du varit utomlands längre än 3 månader i sträck mellan gymnasieskolan och universitets-/högskolestarten hösten 2009? <i>Flera svar kan fyllas i.</i>	☐ Ja, för studier ☐ Ja, för arbete ☐ Ja, för semester ☐ Ja, annat ☐ Nej → Gå till fråga 17																														
16	Hur många månader totalt har du varit utomlands mellan gymnasieskolan och universitets-/högskolestarten hösten 2009? <i>Räkna endast med utlandsvistelser längre än 3 månader.</i>	 månader																														
17	Upplever du att du under tiden mellan gymnasieskolan och universitetet/högskolan...	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Inte alls</th> <th>Till viss del</th> <th>Till stor del</th> <th>Helt</th> <th>Vet inte</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>...tappade viktig kunskap?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...tappade studievana?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...skaffade dig kunskap som hjälpte/hjälper dig i dina studier på universitet/högskola?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>...skaffade dig erfarenheter som hjälpte/hjälper dig i dina studier på universitet/högskola?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>		Inte alls	Till viss del	Till stor del	Helt	Vet inte	...tappade viktig kunskap?	☐	☐	☐	☐	☐	...tappade studievana?	☐	☐	☐	☐	☐	...skaffade dig kunskap som hjälpte/hjälper dig i dina studier på universitet/högskola?	☐	☐	☐	☐	☐	...skaffade dig erfarenheter som hjälpte/hjälper dig i dina studier på universitet/högskola?	☐	☐	☐	☐	☐
	Inte alls	Till viss del	Till stor del	Helt	Vet inte																											
...tappade viktig kunskap?	☐	☐	☐	☐	☐																											
...tappade studievana?	☐	☐	☐	☐	☐																											
...skaffade dig kunskap som hjälpte/hjälper dig i dina studier på universitet/högskola?	☐	☐	☐	☐	☐																											
...skaffade dig erfarenheter som hjälpte/hjälper dig i dina studier på universitet/högskola?	☐	☐	☐	☐	☐																											

Studierna vid universitet/högskola

18	Vilken typ av utbildning påbörjade du hösten 2009?	☐ Fristående kurs ☐ Program → Gå till fråga 21 ☐ Program och fristående kurs parallellt → Gå till fråga 21
19	Planerade du att läsa till en hel examen när du började på universitet/högskola hösten 2009?	☐ Ja ☐ Nej → Gå till fråga 24
20	Har du följt den studiegång du hade planerat?	☐ Ja → Gå till fråga 24 ☐ Nej → Gå till fråga 22

21	Har du för avsikt att läsa hela det program du påbörjade hösten 2009?	☐ Ja → Gå till fråga 24 ☐ Nej, kommer att sluta ☐ Nej, har redan slutat
22	Vilket är det huvudsakliga skälet till att du avbryter/avbröt studierna du påbörjade hösten 2009?	☐ Utbildningen passade inte mig ☐ För hög utbildningstakt ☐ Sjukdom ☐ Föräldraledighet ☐ Värnplikt ☐ Arbete ☐ Jag kom in på något jag hellre ville läsa ☐ Annat, skriv vad:
23	Kommer du att påbörja/har du påbörjat någon annan utbildning efter det att du avbryter/avbröt studierna du påbörjade hösten 2009?	☐ Ja, universitet/högskola ☐ Ja, yrkesutbildning ☐ Ja, folkhögskola ☐ Ja, Komvux ☐ Nej
24	Kommentarer:	

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Statistikservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Statistics Service, phone +46 8 506 948 01